

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XIII/93/2015
Rady Powiatu w Opolu Lubelskim z dnia 30 grudnia 2015r.
w sprawie uchwalenia
Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020

w Opolu Lubelskim
z/s w Poniatowej

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE OPOLSKIM NA LATA 2016 – 2020**

OPRACOWANIE:

*POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
W OPOLU LUBELSKIM Z SIEDZIBĄ W PONIATOWEJ*

PONIATOWA, GRUDZIEŃ 2015

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
PRAWO MIĘDZYNARODOWE WOBEC PRZEMOCY W RODZINIE – POSZANOWANIE I ZACHOWANIE PRAW CZŁOWIEKA.....	5
Dokumenty Organizacji Narodów Zjednoczonych.....	5
Dokumenty Unii Europejskiej	7
PRAWO POLSKIE WOBEC PRZEMOCY W RODZINIE. PODSTAWY PRAWNE POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM NA LATA 2016 – 2020.....	10
CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE	11
Definicja przemocy w rodzinie.....	11
Cechy charakterystyczne przemocy w rodzinie	11
Rodzaje przemocy w rodzinie	12
Fazy cyklu przemocy w rodzinie	14
Przemoc w rodzinie wobec: dzieci, kobiet, mężczyzn, osób starszych, osób niepełnosprawnych	15
Sytuacja psychologiczna osoby doznającej przemocy w rodzinie.....	18
Charakterystyka osoby stosującej przemoc w rodzinie	20
Przemoc w rodzinie a alkohol	23
Przemoc w rodzinie a zaburzenia psychiczne osoby stosującej przemoc	23
DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM	24
Zjawisko przemocy w rodzinie w powiecie opolskim na podstawie analizy danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej	24
Zjawisko przemocy w rodzinie w powiecie opolskim na podstawie analizy danych Ośrodków Pomocy Społecznej	30
Zjawisko przemocy w rodzinie w powiecie opolskim na podstawie analizy danych gminnych zespołów interdyscyplinarnych do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie	32
Zjawisko przemocy w rodzinie w powiecie opolskim na podstawie analizy danych Komendy Powiatowej Policji w Opolu Lubelskim	38
Zjawisko przemocy w rodzinie w powiecie opolskim na podstawie analizy danych Prokuratury Rejonowej w Opolu Lubelskim.....	41
Zjawisko przemocy w rodzinie w powiecie opolskim na podstawie analizy danych Sądu Rejonowego w Opolu Lubelskim	42
Zjawisko przemocy w rodzinie w powiecie opolskim na podstawie analizy danych Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	43
Zjawisko przemocy w rodzinie w powiecie opolskim na podstawie analizy danych Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Opolu Lubelskim	45
Zjawisko przemocy w rodzinie w powiecie opolskim na podstawie analizy danych organizacji pozarządowych realizujących zadania na rzecz rodzin oraz osób i rodzin z problemem alkoholowym.....	47
Zjawisko przemocy w rodzinie w powiecie opolskim na podstawie analizy danych Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współzależnienia w Opolu Lubelskim	48
Zjawisko przemocy w rodzinie w powiecie opolskim na podstawie analizy danych niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	49
Zjawisko przemocy w rodzinie w powiecie opolskim na podstawie analizy danych Powiatowego Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w Opolu Lubelskim	50
Działania instytucji i placówek z terenu powiatu opolskiego wobec osób doznających przemocy w rodzinie	51
Działania instytucji i placówek z terenu powiatu opolskiego wobec osób stosujących przemoc w rodzinie	55
Podsumowanie	58
CELE POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM NA LATA 2016 – 2020.....	60

ADRESACI POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM NA LATA 2016 – 2020.....	61
ZADANIA, SPOSÓB ICH REALIZACJI, REALIZATORZY, HARMONOGRAM REALIZACJI, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM NA LATA 2016 – 2020.....	62
KOORDYNOWANIE I MONITOROWANIE REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM NA LATA 2016 – 2020.....	73

WPROWADZENIE

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015, poz. 1390) art. 6 ust. 3 pkt 1 do zadań własnych powiatu wprowadza obowiązek opracowania i realizacji powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Ta propozycja usystematyzowania i połączenia w system dotychczasowych działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie na danym terenie oraz uzupełnienia ich kolejnymi adekwatnymi do potrzeb danego rejonu, znajduje swoje odzwierciedlenie na terenie powiatu opolskiego. Z analiz opracowywanych corocznie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej w formie „Raportu z monitorowania realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Opolskim na lata 2012 – 2015” wynika, że ten obszar wymaga stałej pogłębionej analizy oraz uzupełniania oferty interwencyjno – pomocowej.

Analiza danych uzyskiwanych corocznie od podmiotów zaangażowanych w realizację Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Opolskim na lata 2012 – 2015 wskazuje na konieczność dalszego poszerzania lokalnej perspektywy patrzenia na przemoc w rodzinie – nadal bowiem dominuje perspektywa moralna (oceniająca pod kątem: dobre – złe) i prawna (sankcjonująca, karząca).

W latach 2012 – 2015 w widoczny sposób wzmocniona została perspektywa psychologiczna (akcentująca mechanizmy przemocy i interakcje pomiędzy osobą stosującą przemoc a osobą doznającą przemocy), jednak nadal w stopniu niewystarczającym. Na uwagę zasługuje tutaj coraz większa dostępność poradnictwa psychologicznego oraz prawnego dla mieszkańców poszczególnych gmin – z reguły prowadzonego jednak akcyjnie, tzn. w określonych okresach lub dniach roku. W głównej mierze jednak wsparcie udzielane jest przez pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej.

Natomiast nadal w znacząco niższym stopniu ujawnia się perspektywa społeczna (kładąca nacisk na siłę społecznych postaw i obyczajów). W obszarze tym niewystarczające są działania profilaktyczne, szczególnie informacyjne i edukacyjne skierowane do ogółu społeczności lokalnej i skoncentrowane na umiejętności rozpoznawania przemocy w rodzinie, wiedzy na temat jej skutków, burzeniu stereotypów podtrzymujących zjawisko przemocy w rodzinie.

Nadal wyraźnie zaznacza się dysproporcja pomiędzy działaniami interwencyjnymi i pomocowymi w odniesieniu do osób stosujących przemoc w rodzinie (znacząco dominują tutaj działania interwencyjne, niewiele jest działań wspierających osoby stosujące przemoc w rodzinie w zmianie postaw przemocowych na nieprzemocowe).

Stąd zakres Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020 stanowi kontynuację poprzedniej edycji Programu: obejmuje obszary od diagnozy i analizy zjawiska przemocy w rodzinie po konkretne wieloaspektowe działania wobec osób uwikłanych w przemoc w rodzinie (osób doznających przemocy i stosujących przemoc, a także świadków), lokalnej społeczności oraz kadry instytucji i placówek stykających się z przemocą w rodzinie.

**PRAWO MIĘDZYNARODOWE WOBEC PRZEMOCY W RODZINIE –
POSZANOWANIE I ZACHOWANIE PRAW CZŁOWIEKA**

DOKUMENTY ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH

Karta Narodów Zjednoczonych z 1945r.¹

W preambule postuluje przywrócenie wiary w podstawowe prawa człowieka, w godność i wartość człowieka, w równouprawnienie mężczyzn i kobiet.

Art. 2

Każdy człowiek jest uprawniony do korzystania z wszystkich praw i wolności wyłożonych w niniejszej Deklaracji, bez względu na różnice rasy, koloru skóry, płci, języka, religii, poglądów politycznych lub innych przekonań, narodowości, pochodzenia społecznego, majątku, urodzenia lub jakiegokolwiek inne różnice.

Art. 3

Każdy człowiek ma prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa swojej osoby.

Art. 5

Nikt nie może być poddany torturom lub okrutnemu, nieludzkiemu albo upokarzającemu traktowaniu lub karaniu.

Art. 55

Narody Zjednoczone będą popierały: (...) powszechne poszanowanie i zachowywanie ludzkich praw i wolności podstawowych dla wszystkich bez różnicy rasy, płci, języka lub religii.

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka²

(przyjęta 10 grudnia 1948r. jako rezolucja przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych)

Art. 1

Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi w swej godności i w swych prawach.

¹ <http://bip.ms.gov.pl/prawa-czlowieka/>

² j.w.

Konwencja o Prawach Dziecka³

(przyjęta 20 listopada 1989r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych)

Art. 19 ust. 1

Państwa – Strony będą podejmowały wszelkie właściwe kroki w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych, dzieci pozostających pod opieką rodzica(ów), opiekuna(ów) prawnego(ych) lub innej osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem.

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych⁴

(przyjęta 13 grudnia 2006r. jako rezolucja przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych)

Art. 1

Celem niniejszej konwencji jest popieranie, ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności (...).

Art. 14 ust. 1

Państwa Strony zapewnią, że osoby niepełnosprawne, na zasadzie równości z innymi osobami:

- (a) będą korzystały z prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego,
- (b) nie będą pozbawiane wolności bezprawnie lub samowolnie, a także, że każde pozbawienie wolności będzie zgodne z prawem oraz że niepełnosprawność w żadnym przypadku nie będzie uzasadniać pozbawienia wolności (...).

Art. 15 ust. 1

Nikt nie będzie poddany torturom lub okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu, lub karaniu. W szczególności, nikt nie będzie poddany, bez swobodnie wyrażonej zgody, eksperymentom medycznym lub naukowym (...).

Art. 16 ust. 1

Państwa Strony podejmą wszelkie odpowiednie środki ustawodawcze, administracyjne, społeczne, w dziedzinie edukacji i inne w celu ochrony osób niepełnosprawnych, zarówno w domu, jak i poza nim, przed wszelkimi formami wykorzystywania, przemocy i nadużyć, z uwzględnieniem aspektów związanych z płcią (...).

³ <http://bip.ms.gov.pl/pl/prawa-czlowieka/>

⁴ <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/dokumenty-organizacji-narodow-zj/konwencja-o-prawach/>

Art. 17

Każda osoba niepełnosprawna ma prawo do poszanowania jej integralności fizycznej i psychicznej, na zasadzie równości z innymi osobami.

Art. 18 ust. 1

Państwa Strony uznają prawo osób niepełnosprawnych do swobody przemieszczania się, swobody wyboru miejsca zamieszkania i do obywatelstwa, na zasadzie równości z innymi osobami (...).

Art. 19

Państwa Strony niniejszej konwencji uznają równe prawo wszystkich osób niepełnosprawnych do życia w społeczności, wraz z prawem dokonywania takich samych wyborów, jakie przysługuje innym osobom (...).

Art. 21

Państwa Strony podejmą wszelkie odpowiednie środki, aby osoby niepełnosprawne mogły korzystać z prawa do wolności wypowiedania się i wyrażania opinii, w tym wolności poszukiwania, otrzymywania i rozpowszechniania informacji i poglądów, na zasadzie równości z innymi osobami (...).

DOKUMENTY UNII EUROPEJSKIEJ

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej⁵

(proklamowana 7 grudnia 2000r.)

Art. 1

Godność człowieka jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona.

Art. 3 ust. 1

Każdy ma prawo do poszanowania swej integralności fizycznej i psychicznej.

Art. 4

Nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

Art. 5 ust. 1

Nikt nie może być trzymany w niewoli lub w poddaństwie.

⁵ <http://bip.ms.gov.pl/pl/prawa-czlowieka/>

Art. 6

Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego.

Art. 21 ust. 1

Zakazana jest wszelka dyskryminacja w szczególności ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Art. 24 ust. 1

Dzieci mają prawo do takiej ochrony i opieki, jaka jest konieczna dla ich dobra (...).

Art. 25

Unia uznaje i szanuje prawa osób w podeszłym wieku do godnego i niezależnego życia oraz do uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym.

Art. 53

Żadne z postanowień niniejszej Karty nie będzie interpretowane jako ograniczające lub naruszające prawa człowieka i podstawowe wolności uznane, we właściwych im obszarach zastosowania, przez prawo Unii i prawo międzynarodowe oraz umowy międzynarodowe, których Unia, Wspólnota lub wszystkie Państwa Członkowskie są stronami, łącznie z europejską Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz przez konstytucje Państw Członkowskich.

Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności⁶

(sporządzona w Rzymie 4 listopada 1950r., ze zmianami wprowadzonymi przez Protokół nr 14, który wszedł w życie 1 czerwca 2010r.)

Art. 2

Prawo każdego człowieka do życia jest chronione przez ustawę.

Art. 3

Nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

Art. 4

Nikt nie może być trzymany w niewoli lub w poddaństwie.

⁶ <http://bip.ms.gov.pl/pl/prawa-czlowieka/>

Art. 5

Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego.

Art. 14

Korzystanie z praw i wolności wymienionych w niniejszej konwencji powinno być zapewnione bez dyskryminacji wynikającej z takich powodów, jak płeć, rasa, kolor skóry, język, religia, przekonania polityczne i inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie bądź z jakichkolwiek innych przyczyn.

Art. 53

Żadne z postanowień niniejszej konwencji nie będzie interpretowane jako ograniczające lub wyłączające jakiegokolwiek prawa człowieka lub podstawowe wolności, które mogą być zagwarantowane przez ustawę każdej Wysokiej Układającej się Strony lub jakąkolwiek inną umowę, której Państwo to jest Stroną.

**PRAWO POLSKIE WOBEC PRZEMOCY W RODZINIE.
PODSTAWY PRAWNE
POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE OPOLSKIM NA LATA 2016 – 2020**

Podstawowym dokumentem regulującym zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. 2015 poz. 1390)

oraz wynikający z niej:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 (przyjęty Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014r.).

Zadania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020 będą realizowane również w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015r. poz. 163, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. z 2015r. poz. 583, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997r. Nr 88 poz. 553, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997r. Nr 89 poz. 555, z późn. zm.),
- i inne.

CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

DEFINICJA PRZEMOCY W RODZINIE

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁷, w art. 2 pkt 2, precyzuje pojęcie przemocy w rodzinie jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające ich na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Specjaliści polscy uznają następującą definicję przemocy w rodzinie: „działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi sił lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a przede wszystkim w ich życie i zdrowie (fizyczne i psychiczne), które powoduje u nich szkody lub cierpienie”.⁸

Jak zauważa Irena Pospiszyl⁹, definicja przemocy stanowi swoistą deklarację praw człowieka, obowiązującą w danym okresie historycznym.

CECHY CHARAKTERYSTYCZNE PRZEMOCY W RODZINIE

Powyższe definicje akcentują cechy, które konkretnemu zachowaniu nadają wymiar przemocy w rodzinie. Stanowią one istotne kryteria diagnostyczne w kierunku przemocy. W związku z tym warto podkreślić, iż jako przemocowe należy traktować zachowanie (jednorazowe lub powtarzające się działanie lub jego zaniechanie), które:

- jest intencjonalne, nieprzypadkowe,
- narusza wolność osobistą członka rodziny, godzi w jego prawa i dobra osobiste,
- członkowi rodziny czyni szkodę fizyczną i/lub psychiczną, przysparza ból i cierpienie,
- wykorzystuje istniejącą nierównowagę sił (fizycznych, społecznych) do wymuszenia określonego zachowania.¹⁰

Owa nierównowaga sił może wynikać np. z wieku (osoba starsza – osoba młoda), płci, stanu zdrowia (osoba niepełnosprawna – osoba zdrowa), zależności (dziecko – rodzic, osoba niepracująca – osoba zarabiająca).¹¹

⁷ tj. Dz. U. z 2015r. poz. 1390

⁸ Jerzy Mellibruda, „Przeciwdziałanie przemocy domowej”, Instytut Psychologii Zdrowia, Warszawa 2009

⁹ „Razem przeciw przemocy”, Wydawnictwo Akademickie „Zak”, Warszawa 1999

¹⁰ Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

¹¹ j.w.

RODZAJE PRZEMOCY W RODZINIE

Podział ze względu na przejawy

Przemoc fizyczna

Przejawia się w bezpośrednich działaniach z użyciem siły, np. popychaniu, policzkowaniu, biciu (otwartą dłonią, pięścią, przedmiotami), szczypaniu, kopaniu, duszeniu, oblewaniu cieczami (wrzątkiem, substancjami żrącymi), użyciu broni.¹² Może to być także szarpanie za włosy, przypalanie papierosem, drapanie, plucie, wykręcanie rąk, świadome stwarzanie niebezpiecznych sytuacji, jak szybka jazda samochodem. Cechą charakterystyczną przemocy fizycznej jest to, że niesie ryzyko uszkodzenia ciała (nie zawsze do niego dochodzi).¹³

Przemoc psychiczna

Obejmuje działania, które powodują zniszczenie pozytywnego obrazu siebie. Wykorzystuje wyśmiewanie, poniżanie, stałe krytykowanie, zawstydzanie, kontrolowanie, upokarzanie, narzucanie własnych poglądów, groźby, szantaż, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi.¹⁴ Są to również zakazy (np. opuszczania domu, używania samochodu, telefonu), niszczenie przedmiotów mających wartość dla osoby doznającej przemocy, celowa agresja wobec ulubionych zwierząt osoby doznającej przemocy. Wszystkie te działania zakładają emocjonalne wykorzystywanie, łącznie z obwinianiem o spowodowanie przemocy.¹⁵

Przemoc seksualna

Ma miejsce wtedy, gdy osoba stosująca przemoc zaspokaja swoje potrzeby seksualne, wymuszając na osobie doznającej przemocy niechciane przez nią zachowania seksualne. Zalicza się tutaj niechciane pieszczoty i praktyki seksualne, seks z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia, krytykowanie zachowań seksualnych.¹⁶ Generalnie jest to wszelka aktywność seksualna, do której rozpoczęcia lub kontynuowania osoba doznająca przemocy jest zmuszana, odbywa się wbrew jej woli, bez jej zgody, gdy nie jest w pełni świadoma lub gdy obawia się odmówić (np. próbuje w ten sposób uniknąć bicia).¹⁷

Przemoc ekonomiczna

Obejmuje te działania, które prowadzą do uzależnienia finansowego osoby doznającej przemocy od osoby stosującej przemoc. Np. osoba stosująca przemoc odbiera osobie doznającej

¹² Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

¹³ Wanda Badura – Madej, Agnieszka Dobrzyńska – Mesterhazy, „Przemoc w rodzinie. Interwencja kryzysowa i psychoterapia”, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2000

¹⁴ Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

¹⁵ Wanda Badura – Madej, Agnieszka Dobrzyńska – Mesterhazy, „Przemoc w rodzinie. Interwencja kryzysowa i psychoterapia”, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2000

¹⁶ Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

¹⁷ Wanda Badura – Madej, Agnieszka Dobrzyńska – Mesterhazy, „Przemoc w rodzinie. Interwencja kryzysowa i psychoterapia”, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2000

przemocy zarobione przez nią pieniądze, uniemożliwia jej podjęcie pracy, okrada, zaciąga kredyty, zmusza ją do zaciągania pożyczek.¹⁸ Ponadto kontroluje wydawanie przez nią pieniędzy, wydziela jej zbyt małe kwoty na utrzymanie.¹⁹

Zaniedbanie

Polega na ciągłym niezaspokajaniu potrzeb fizycznych i emocjonalnych.²⁰

Podział ze względu na emocjonalne aspekty zachowania osoby stosującej przemoc

Przemoc gorąca

Z reguły przyjmuje postać aktów bezpośredniej agresji fizycznej i psychicznej wywołanej furią. Furia to wybuch złości i wściekłości, które zostają skumulowane i stają się niemożliwe do powstrzymania. Towarzyszy jej pragnienie wywołania cierpienia i spowodowania szkód.

Wśród powodów przemocy gorącej wymienia się m.in. negatywne intensywne przeżycia związane z: frustracją, zablokowaniem dążeń, niespełnieniem pragnień i oczekiwań.

Osoba stosująca przemoc może doświadczać poczucia winy z powodu swego zachowania i w związku z tym podejmować doraźne próby naprawienia szkód.²¹

Przemoc chłodna

Osoba stosująca przemoc chłodną, realizując swój scenariusz i dążąc do własnego celu, dokonuje wtargnięcia na wewnętrzne terytorium członka rodziny. Nawet jeśli jest świadoma cierpienia, jakie spowodowała, znajduje usprawiedliwienie dla swoich działań.

Generalnie jednak nie zdaje sobie sprawy ze szkodliwości swego zachowania – ma poznawcze uzasadnienia dla aktów przemocy, np. surowe i konsekwentne metody wychowawcze. W ramach tego uzasadnienia osoba stosująca przemoc neguje własną odpowiedzialność za szkody lub to osobę doznającą przemocy obciąża odpowiedzialnością za nie. Zdarza się, że uprzedmiotawia osobę doznającą przemocy, neguje jej wartość jako człowieka. Wpaja jej przekonanie, że cierpienia i krzywdy są dla jej dobra.

Pod pozornym spokojem osoby stosującej przemoc kryją się zazwyczaj tłumione i nadmiernie kontrolowane emocje.²²

¹⁸ Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

¹⁹ Wanda Badura – Madej, Agnieszka Dobrzyńska – Mesterhazy, „Przemoc w rodzinie. Interwencja kryzysowa i psychoterapia”, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2000

²⁰ Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

²¹ Jerzy Mellibruda, „Przeciwdziałanie przemocy domowej”, Instytut Psychologii Zdrowia, Warszawa 2009

²² j.w.

FAZY CYKLU PRZEMOCY W RODZINIE

Faza narastania napięcia

Napięcie w rodzinie wzrasta, pojawia się coraz więcej sytuacji konfliktowych. Osoba stosująca przemoc coraz częściej reaguje wybuchami gniewu, agresji. Przyczyny znajdują się nie tylko w rodzinie – czasem to błahostki i drobne nieporozumienia poza rodziną powodują wzrastanie napięcia.²³

W tej fazie osoba doznająca przemocy stara się opanować sytuację i oddalić zagrożenie. Często odczuwa dolegliwości fizyczne, jak bóle głowy i żołądka, bezsenność, utratę apetytu. Staje się apatyczna lub przeciwnie – ogarnia ją niepokój. Zdarza się, że nie wytrzymując napięcia, prowokuje spięcie, by „mieć to już wreszcie za sobą”.²⁴

Osoby doznające przemocy sporadycznie poszukują pomocy w tej fazie.²⁵

Faza ostrej / gwałtowej przemocy

Napięcie skumulowane w poprzedniej fazie wybuchu w postaci bardzo krzywdzących czynów – osoba stosująca przemoc nie zwraca uwagi na zniszczenie i cierpienie, które powoduje.²⁶

Osoba doznająca przemocy doznaje zranień psychicznych i/lub fizycznych, jest w szoku. Stara się uspokoić osobę stosującą przemoc, szuka możliwości ochrony dla siebie.²⁷

To zwykle w tej fazie osoby doznające przemocy poszukują pomocy – np. w trakcie wzywają policję lub po akcie przemocy zgłaszają się do placówek pomocowych.²⁸

Faza miodowego miesiąca

Osoba stosująca przemoc ma świadomość swoich działań w poprzedniej fazie, w związku z czym próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynna i miła. Okazuje skruchę i miłość. Pozwala osobie doznającej przemocy uwierzyć, że „to” (nie nazywa przemocy) już się nie powtórzy. Osoba doznająca przemocy wierzy, bo osoba stosująca przemoc trafia w jej potrzeby.²⁹

Faza ta demobilizuje osobę doznającą przemocy, odbiera jej czujność i uwagę. Z kolei u osoby stosującej przemoc utrwała poczucie bezkarności, daje jej nadzieję, że następnym razem również poradzi sobie i uzyska przebaczenie.³⁰

²³ Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

²⁴ Jerzy Mellibruda, „Przeciwdziałanie przemocy domowej”, Instytut Psychologii Zdrowia, Warszawa 2009

²⁵ Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

²⁶ j.w.

²⁷ Jerzy Mellibruda, „Przeciwdziałanie przemocy domowej”, Instytut Psychologii Zdrowia, Warszawa 2009

²⁸ Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

²⁹ j.w.

³⁰ Jerzy Mellibruda, „Przeciwdziałanie przemocy domowej”, Instytut Psychologii Zdrowia, Warszawa 2009

Cykl przemocy, ze swoją fazowością, ma tendencję do stałego powtarzania się. Cykle te mogą następować po sobie przez wiele lat. Każdy kolejny cykl jest jednak bardziej intensywny – fazy narastania napięcia stają się coraz częstsze, a fazy ostrej przemocy coraz groźniejsze i dłuższe. Z kolei fazy miodowego miesiąca skracają się i coraz mniej jest w nich skruchy i nadziei.³¹

PRZEMOC W RODZINIE WOBEC: DZIECI, KOBIET, MĘŻCZYŹN, OSÓB STARSZYCH, OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Przemoc wobec dzieci

Dzieci to grupa społeczna, wobec której najczęściej jest stosowana przemoc. Generalnie im młodszy członek rodziny, tym bardziej jest narażony na doświadczanie przemocy ze strony innych.

W przypadku małych dzieci częściej krzywdzeni są chłopcy – doznają oni także surowszych form przemocy. Jednak w miarę dorastania to dziewczynki stają się coraz częściej obiektem przemocy. Może to wynikać z próby zwiększania nad nimi kontroli wraz z ich rozwojem, w tym fizycznym i seksualnym, ze strony dorosłych. Z kolei wychowywanie chłopców, w miarę ich dorastania, staje się coraz bardziej ukierunkowane na samodzielność, stąd rozluźnianie nad nimi kontroli.

Na przemoc w większym stopniu narażone są dzieci niechciane, szczególnie dzieci młodocianych matek. Ponadto, dorośli częściej krzywdzą dzieci niepełnosprawne.

Inne tendencje mówią o tym, iż większa częstotliwość stosowania przemocy wobec dzieci występuje w rodzinach wielodzietnych (zwiększa się wraz ze zwiększaniem się liczby dzieci w rodzinie).

Z niektórych badań wynika, że kobiety częściej stosują łagodniejsze formy przemocy wobec dzieci i częściej stosują przemoc wobec dorosłych już dzieci. Natomiast inne badania podają, iż bardziej skłonny do przemocy jest ten rodzic, który zdecydowanie dominuje w systemie rodzinnym. Ponadto, to młodzi rodzice (do 35. r.ż.) są bardziej skłonni do stosowania przemocy, podobnie jak rodzice biologiczni i samotne matki (w porównaniu do rodziców zastępczych, rodzin zrekonstruowanych itp.).³²

Przemoc wobec kobiet

Jeśli chodzi o przemoc wobec osób dorosłych, to szczególnie często doświadczają jej kobiety w związkach. Najczęściej ataki przemocy mają miejsce mniej więcej do 5. roku wspólnego życia, co nie oznacza, że nie ma związków, w których przemoc staje się codziennością w dłuższej perspektywie.³³

³¹ Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

³² Irena Pospiszył, „Razem przeciw przemocy”, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 1999

³³ j.w.

Kobiety doświadczają przemocy niezależnie od swojego poziomu wykształcenia, roli zawodowej, miejsca zamieszkania. Mimo że wysoki status społeczny nie chroni kobiety przed doświadczaniem przemocy, to wpływa on jednak na jej motywację opuszczenia krzywdzącego związku – kobiety lepiej wykształcone, bardziej samodzielne finansowo i te, które już podjęły próbę rozstania z osobą stosującą przemoc, znacznie częściej efektywnie rezygnują z przemocowego związku.

To, co jest znamienne dla przemocy wobec dorosłych, to fakt, iż to kobiety są najczęściej krzywdzone w sposób nieodwracalny i długotrwały.³⁴

Przemoc wobec mężczyzn

Przemoc wobec mężczyzn nie jest zjawiskiem rzadkim (z różnych badań wynika, że około 1/4 mężczyzn doznaje przemocy fizycznej ze strony swoich partnerek, a blisko połowa także przemocy psychicznej). Jednak w społecznej świadomości temat ten jest bagatelizowany, a stosunek społeczeństwa do mężczyzny jako osoby doświadczającej przemocy, szczególnie ze strony kobiety, jest niechętny.

Może to wynikać z kilku powodów:

- mężczyzna jest uważany za osobę bardziej agresywną od kobiety i zwykle jest sprawcą groźniejszej w skutkach przemocy;
- pozycja społeczna mężczyzny jest postrzegana jako silniejsza niż kobiety, więc w opinii społecznej trudniej go skrzywdzić;
- mężczyzna ma wizerunek osoby o lepszych niż kobieta kompetencjach samoobrony (sprawność fizyczna, siła, społecznie dopuszczana agresja);
- mężczyzna rzadko przyznaje się do doświadczania przemocy ze strony kobiety – ma wtedy poczucie wtórnej straty – części własnej tożsamości (jako osoby dominującej i ekspansywnej).³⁵

Przemoc wobec osób starszych

Osoby starsze, jako słabsze i o mniejszych kompetencjach samoobrony, są narażone na przemoc. Zwykle przemoc ta jest powodowana przez osoby mieszkające wspólnie z nimi – najczęściej jest to współmałżonek lub dorosły syn. 2/3 starszych osób krzywdzonych stanowią kobiety.

Ujawniają się tutaj dwie wyraźne i skrajne tendencje – na przemoc bardziej są narażeni starzy rodzice uzależnieni od swoich dzieci oraz z drugiej strony – rodzice, od których dzieci są uzależnione ekonomicznie (np. bezrobotny syn z chorobą alkoholową).³⁶

³⁴ Irena Pospiszyl, „Razem przeciw przemocy”, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 1999

³⁵ j.w.

³⁶ j.w.

Przemoc wobec starszych rodziców ze strony dorosłych dzieci często ma swoje podłoże w zmianie układu sił w domu – kiedyś maltretowane dzieci, jako osoby dorosłe stają się silniejsze od rodziców i przyjmują podpatrywaną przez lata – a nierzadko wymarzoną – rolę osoby stosującej przemoc. Inną przyczyną jest wieloletni trening stosowania przemocy – z różnych powodów (np. nieumiejętności, niewiedzy, braku czasu i wzorców) rodzice nie przekazują swoim dzieciom wartości nieprzemocowych i/lub nie sprzyjają rozwojowi ich wrażliwości.³⁷

Przemoc wobec osób niepełnosprawnych

Na fakt, iż osoby niepełnosprawne doznają przemocy w rodzinie może wpływać m.in.: ich zależność od innych, często ubóstwo, brak niezależności finansowej i wykluczenie z rynku pracy, społeczna izolacja, niewystarczająca ilość odpowiednich usług i wsparcia, dyskryminacja.³⁸ Duże znaczenie ma również fakt, iż osoby niepełnosprawne, a szczególnie osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji, często przebywają w warunkach znacznie ograniczonej wolności osobistej.³⁹

Kolejnym ważnym czynnikiem jest taka organizacja życia rodziny, w której na pierwszym planie znajduje się kwestia opieki nad osobą niepełnosprawną, co może powodować wysoki poziom frustracji członków rodziny, którzy zmuszeni są zrezygnować z realizacji własnych pragnień. Pojawiają się wtedy wyraziste stany emocjonalne (np. żal, bezsilność, poczucie krzywdy), często kanalizowane w postaci zachowań agresywnych – przeradzających się w przemoc ze względu na układ zależnościowy członków rodziny.⁴⁰

Osoby niepełnosprawne często starają się ukryć nadużycie lub mogą nie być świadome, że są ofiarami przemocy.⁴¹ Często nie zgłaszają aktów przemocy stosowanych wobec nich, ponieważ mają trudności w komunikowaniu się, zrozumieniu procedur, ograniczone kontakty i niską mobilność, ale również ze względu na strach przed zmianą warunków życia (np. umieszczenie w domu pomocy społecznej po odizolowaniu od osoby stosującej przemoc). W szczególności dotyczy to osób niepełnosprawnych intelektualnie i z chorobami psychicznymi (zarówno dzieci, jak i dorosłych), ponieważ te rodzaje niepełnosprawności ograniczają świadomość i rozumienie swoich praw, możliwości rozpoznania sytuacji i zagrożeń, a także wiążą się z niedostateczną lub brakiem orientacji co do niezbędnych działań obronnych w sytuacji doznawania przemocy. Z tego też powodu szacuje się, że osoby niepełnosprawne intelektualnie doświadczają trzykrotnie bardziej drastycznych urazów niż ludzie pełnosprawni.⁴²

³⁷ Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, „Godne życie bez przemocy. Poradnik dla osób stosujących przemoc”, Warszawa 2008

³⁸ Adrianna Gryszka, „Przemoc wobec osób z niepełnosprawnością – jak pomagać?”, w: Niebieska Linia nr 4/2011 <http://www.pismo.niebieskalinia.pl/index.php?id=560>

³⁹ Krystyna Mrugalska, Monika Zima, „Doświadczenie przemocy przez osoby niepełnosprawne” (Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych) http://www.pfon.org/index.php?option=com_content&view=article&id=111:dowiadczenie-przemocy-przez-osoby-niepenosprawne&catid=11:publikacje&Itemid=28

⁴⁰ Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, „Godne życie bez przemocy. Poradnik dla osób stosujących przemoc”, Warszawa 2008

⁴¹ Adrianna Gryszka, „Przemoc wobec osób z niepełnosprawnością – jak pomagać?”, w: Niebieska Linia nr 4/2011 <http://www.pismo.niebieskalinia.pl/index.php?id=560>

⁴² Krystyna Mrugalska, Monika Zima, „Doświadczenie przemocy przez osoby niepełnosprawne” (Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych) http://www.pfon.org/index.php?option=com_content&view=article&id=111:dowiadczenie-przemocy-przez-osoby-niepenosprawne&catid=11:publikacje&Itemid=28

Z badań dotyczących kobiet niepełnosprawnych wynika, że w porównaniu z kobietami pełnosprawnymi są one narażone na przemoc w większym stopniu. Przemoc ta jest bardziej nasilona i częstsza. Niepełnosprawne kobiety mają mniejsze możliwości samoobrony, zadbania o własne bezpieczeństwo. Są narażone na przemoc przez znacznie dłuższy czas, a przemoc, której doznają, jest bardziej zróżnicowana. Ponadto doznają przemocy od większej liczby osób.⁴³

SYTUACJA PSYCHOLOGICZNA OSOBY DOZNAJĄCEJ PRZEMOCY W RODZINIE

Charakterystyczne w funkcjonowaniu osób doznających przemocy w rodzinie są zaburzenia emocjonalne – osoby te popadają w depresję, odczuwają niepokój, w sposób niekontrolowany wybuchają płaczem lub śmieją się, stają się agresywne. Ze względu na ciągłe życie w strachu przed osobą stosującą przemoc, trudno im podjąć racjonalne zachowania. Długotrwałe doznawanie przemocy sprawia, że tracą zdolność realnej oceny własnej sytuacji i grożącego im niebezpieczeństwa.⁴⁴

Kilku-, a często kilkunastoletnie doświadczanie permanentnego zagrożenia, w dodatku ze strony osoby bliskiej, od której oczekuje się wsparcia, miłości, szacunku – sprawia, że osoba doznająca przemocy stopniowo traci zdolność do samoobrony. Często nie jest w stanie dostrzec niebezpieczeństwa oraz spustoszeń w swojej psychice.

Stąd nie powinno dziwić to, że osoby doznające przemocy często wycofują swoje skargi na osobę stosującą przemoc, nie chcą jej ukarania, zmieniają zeznania, czasem (wraz z osobą stosującą przemoc) oskarżają pomagaczy o przekroczenie uprawnień – sprawiają wrażenie, że nie wiedzą, czego chcą.⁴⁵

W sytuacji osób doznających przemocy w rodzinie ogromną rolę odgrywają następujące zjawiska:

- syndrom wyuczonej bezradności – osoba doznająca przemocy w rodzinie podejmuje szereg działań, które jej zdaniem mogą przynieść poprawę jej sytuacji (np. unikanie agresora, rozmowy o przemoc, wymuszanie przyrzeczenia zaprzestania przemocy, zagrożenie rozwodem, ukrycie się, przemoc w odwecie, opuszczenie domu⁴⁶); jednak gdy próby samodzielnego poradzenia sobie z przemocą okazują się nieskuteczne, w osobie doznającej przemocy rodzi się przekonanie o bezskuteczności jakichkolwiek działań i w efekcie rezygnuje ona z aktywności służącej zmianie własnej sytuacji;⁴⁷

⁴³ Adrianna Gryszka, „Przemoc wobec osób z niepełnosprawnością – jak pomagać?”, w: Niebieska Linia nr 4/2011 <http://www.pismo.niebieskalinia.pl/index.php?id=560>

⁴⁴ Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

⁴⁵ j.w.

⁴⁶ Irena Pospiszył, „Razem przeciw przemocy”, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 1999

⁴⁷ Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

- „pranie mózgu” – osoba stosująca przemoc wykorzystuje różne techniki „prania mózgu”, np. izoluje osobę doznającą przemocy od źródeł zewnętrznego wsparcia, zastrasza i wywołuje przygnębienie, stosuje naprzemiennie kary i nagrody, co utrudnia jednoznaczną ocenę jej postawy, demonstruje swoją wszechwładzę i wszechmoc; w konsekwencji w osobie doznającej przemocy wytwarza się zniekształcony obraz siebie – spostrzega ona siebie jako osobę głupią, niewydolną, złą, ma poczucie winy i odpowiedzialności za przemoc, przeżywa silny lęk, czasem podejmuje działania autodestrukcyjne;⁴⁸
- zespół stresu pourazowego (PTSD) – są to zaburzenia psychiczne, u podstaw których leży silne doświadczenie zagrożenia swojego zdrowia i/lub życia; przeżywanie tego urazu powraca w snach, wspomnieniach, sytuacjach podobnych; osobie cierpiącej na PTSD towarzyszy odrętwienie emocjonalne, poczucie wyobcowania, sama ma skłonność do izolowania się, unika wszystkiego, co może przypominać przeżyty wstrząs; osoby te są nadmiernie pobudzone, przewrażliwione, mają skłonność do niekontrolowanych wybuchów złości, odczuwają lęk;⁴⁹
- efekt „psychologicznej pułapki” – pojawia się w sytuacji, gdy człowiek podejmuje działania, angażuje się w realizację swojego celu, jednak jego wysiłki nie przynoszą pożądanego rezultatu – poniesione koszty nie przynoszą efektów; jeśli taki człowiek dojdzie do przekonania, że już zbyt wiele zainwestował, aby zrezygnować z celu, wtedy kontynuuje lub zwiększa swoje zaangażowanie w tę samą strategię działania; wynika to z przyjęcia przez niego całkowitej odpowiedzialności za powodzenie działań w sytuacji, kiedy ich efekt zależy nie tylko od niego; osoba doznająca przemocy w rodzinie jest przekonana, że zbyt wiele i nieodwracalnie zainwestowała w stworzenie, a następnie utrzymanie związku (o którym ma przekonanie, że był jej samodzielnym wyborem), aby mogła go tak łatwo porzucić;⁵⁰
- wytworzenie się więzi traumatycznej – długotrwałe przebywanie w krzywdzącym związku, opartym na dużej przewadze jednej ze stron, powoduje rozwój mechanizmów czerpania przyjemności z tego układu przez obydwie strony; ma to swoje wytłumaczenie w tzw. syndromie sztokholmskim, w którym zagrożenie życia ofiary jest realne, życie ofiary całkowicie zależy od agresora, podobnie jak rozwój sytuacji – ze względu na izolację od świata zewnętrznego; w takich warunkach prawdopodobnie następuje identyfikacja ofiary ze światem agresora, ofiara zmienia sposób postrzegania agresora.⁵¹

⁴⁸ Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

⁴⁹ j.w.

⁵⁰ Irena Pospiszyl, „Razem przeciw przemocy”, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 1999

⁵¹ j.w.

CHARAKTERYSTYKA OSOBY STOSUJĄCEJ PRZEMOC W RODZINIE

Stosowanie przemocy wobec członka/ów swojej rodziny nie oznacza, iż jest to cecha osobowości danej osoby – to sposób uczestniczenia w sytuacjach, które rozpoznawane są jako przemoc w rodzinie. Sposób, u którego podłoża leży silne przekonanie osoby stosującej przemoc o tym, że ma prawo tak się zachowywać, ale także sposób, który pozwala jej osiągnąć własne cele, zrealizować potrzeby (sposób skuteczny, przynoszący korzyści, a więc taki, z którego trudno zrezygnować).⁵²

Przemoc stanowi dla osoby ją stosującej źródło wzmocnień, daje jej poczucie posiadania władzy i przewagi nad innymi ludźmi. Ci inni, ze względu na doznawaną przemoc, podporządkowują się żądaniom osoby stosującej przemoc, starają się spełniać jej oczekiwania. W związku z tym przemoc przynosi osobie ją stosującej nagrody w postaci sprawowania władzy i kontroli, całkowitego podporządkowania osób doznających przemocy.⁵³

Agresja stwarza osobie stosującej przemoc sytuacyjne złudzenie własnej mocy, a strach osoby doznającej przemocy daje jej poczucie kontroli nad sytuacją i drugą osobą. Uzyskiwanie takiej przemocowej kontroli na ogół wynika z nieumiejętności osoby stosującej przemoc zbudowania poczucia własnej ważności i znaczenia w nieagresywny sposób – sięga ona zatem po jego substytut, czyli budzenie lęku.⁵⁴

Wiele osób stosujących przemoc w rodzinie zdaje sobie sprawę z niewłaściwości swojego zachowania – stąd starają się ukrywać akty przemocy. Potrafią znaleźć logiczne wyjaśnienia swojego postępowania – zwykle uzasadniając je działaniem w imię sprawiedliwości, troską o innych, dobrym wychowaniem itp. W tym kontekście są przekonani o słuszności zachowań przemocowych.⁵⁵

Osoba stosująca przemoc w rodzinie, tak jak większość ludzi, pragnie być częścią społeczności, dba zatem o swój wizerunek w oczach otoczenia społecznego. Boi się negatywnych opinii o sobie, w związku z czym dla sąsiadów, znajomych, personelu sklepu i innych placówek jest z reguły uprzejma, grzeczna, a nawet pomocna. Uszczelnia możliwości wydostania się na zewnątrz informacji o sytuacji domowej. W przeciwnym razie naraża się na przykre konsekwencje, jak potępienie, odrzucenie społeczne, pogarda, chęć odwetu. Osoba stosująca przemoc stara się więc uchronić przed wyrzutami sumienia.⁵⁶

Osoby stosujące przemoc odczuwają lęk i poczucie winy (np. przed popełnieniem czynu zabronionego przez prawo) z powodu swojego przemocowego zachowania – stąd w ich postępowaniu manipulacja. By zredukować doznawany lęk i poczucie winy, wyeliminować wyrzuty sumienia, włączają mechanizmy obronne: używają strategii tłumaczących – najpierw sobie, a później również otoczeniu – stosowaną przez siebie przemoc.⁵⁷

⁵² Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, „Godne życie bez przemocy. Poradnik dla osób stosujących przemoc”, Warszawa 2008

⁵³ Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

⁵⁴ Jerzy Mellibruda, „Przeciwdziałanie przemocy domowej”, Instytut Psychologii Zdrowia, Warszawa 2009

⁵⁵ Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

⁵⁶ Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, „Godne życie bez przemocy. Poradnik dla osób stosujących przemoc”, Warszawa 2008

⁵⁷ Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

Celem działania tych mechanizmów jest ochrona przed złym samopoczuciem. Jednak stałe ich stosowanie odcina osobę stosującą przemoc od rzeczywistości.⁵⁸

Kwestionowanie odpowiedzialności

Osoba stosująca przemoc tłumaczy, iż za przemoc odpowiedzialne są siły zewnętrzne, którym uległa, nad którymi nie zapanowała. Podaje także, iż był to wypadek – działanie przypadkowe, niezamierzone.

Kwestionowanie szkody

Osoba stosująca przemoc umniejsza ciężar i znaczenie szkód, które wyrządziła („nic wielkiego się nie stało”, „to tylko popchnięcie” itp.).

Kwestionowanie osoby doznającej przemocy

Osoba stosująca przemoc przedstawia swoje przemocowe zachowanie jako akt słusznej zemsty lub kary. W jej mniemaniu osoba doznająca przemocy nie jest więc ofiarą, ale osobą, która zasłużyła na ukaranie.

Potępianie potępiających

Osoba stosująca przemoc, swoim zachowaniem (np. prowokującym do użycia wobec niej siły i przymusu), odwraca uwagę od swojego czynu i kieruje ją na postępowanie tych, którzy mogą ją ocenić, potępić, osądzić (np. zarzuca im brutalność, przekroczenie kompetencji).

Odwoływanie się do wyższych racji

Osoba stosująca przemoc przedstawia swój przemocowy czyn jako konieczny ze względu na niekwestionowane wyższe racje (np. bije zapobiegawczo, stosuje metody wychowawcze, ratuje swój honor).⁵⁹

Na stosowanie przemocy jako konkretnego zachowania wpływają różne czynniki, których znaczenia osoba stosująca przemoc doświadcza w tych obszarach swojego życia, w których zachodzą ważne relacje interpersonalne. Do podstawowych czynników należą elementy w sferze poznawczej, emocjonalnej i behawioralnej.⁶⁰

Sfera poznawcza osoby stosującej przemoc w rodzinie (obszar myśli, przekonań, sądów, wierzeń itp.)

- „Tożsamość męska opiera się na dominacji i próbach podporządkowywania sobie innych, zwłaszcza kobiet i dzieci” (mężczyzna stosujący przemoc kładzie nacisk na to, by jego

⁵⁸Hanna Dorota Sasal, „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

⁵⁹ j.w.

⁶⁰ Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, „Godne życie bez przemocy. Poradnik dla osób stosujących przemoc”, Warszawa 2008

zachowania były jednoznaczne z obowiązującym – agresywnym i dominującym – modelem męskości).

- „Relacje z innymi ludźmi porządkują władza i posłuszeństwo” (w domu istnieje wyraźna hierarchia, a świat dzieli się na wydających rozkazy i wykonujących rozkazy).
- „Kobieta i dzieci są własnością mężczyzny”.
- Umiłowanie porządku, sztywnych i niezmiennych zasad (osoba stosująca przemoc każdą zmianę w sytuacji domowej odczuwa jako destabilizację i za wszelką cenę działa tak, by wszystko „wróciło do normy”).
- „Strach to skuteczny sposób na zapewnienie sobie szacunku”.
- Wyższość mężczyzny nad kobietą i dzieckiem.
- Autorytarne poglądy (król – poddani).
- „Konflikty rozwiązuje się siłą”.
- Duża tendencja do racjonalizacji (tłumaczenie stosowania przemocy: „mam poważne powody, by tak się zachowywać”).⁶¹

Sfera emocjonalna osoby stosującej przemoc w rodzinie (obszar uczuć, niezależnie od ich uświadomienia sobie)

- Niska wrażliwość (często wynikająca z doznawania przemocy w przeszłości, tożsamości męskiej: „mężczyzna nie płacze”).
- Niedostateczna empatia.
- Niepewność, zwłaszcza w sferze tożsamości (wyczulenie na wszelkie informacje, które mogą naruszyć obraz siebie jako prawdziwego mężczyzny).
- Niskie poczucie własnej wartości.
- Mały kontakt ze sobą, niska świadomość i zdolność rozpoznawania stanów emocjonalnych (stąd płynie lokowanie na zewnątrz odpowiedzialności za dyskomfort).
- Łatwość przeżywania złości i gniewu.
- Zaborczość, zazdrość i lęk przed porzuceniem (im większa kontrola, tym większe zagrożenie jej niewystarczalności).⁶²

Sfera behawioralna osoby stosującej przemoc w rodzinie (obszar zachowań i czynów)

- Słaba samokontrola, szczególnie zachowań agresywnych.
- Selektywność w ocenie zachowania innych (wyszukiwanie błędów i braków).
- Wpływanie na innych poprzez przymus (bez zgody innej osoby).⁶³

⁶¹ Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, „Godne życie bez przemocy. Poradnik dla osób stosujących przemoc”, Warszawa 2008

⁶² j.w.

⁶³ j.w.

PRZEMOC W RODZINIE A ALKOHOL

Z badań wynika, że między uzależnieniem od alkoholu a stosowaniem przemocy w rodzinie nie ma związku przyczynowo – skutkowego. Zjawiska te współwystępują ze sobą i jest to widoczne w sytuacji przemocy wobec dzieci oraz przemocy wobec partnera w związku.

Nadużywanie/uzależnienie od alkoholu stanowi czynnik ryzyka pojawienia się przemocy w rodzinie.

Można także mówić o podobieństwach osób uzależnionych od alkoholu oraz osób stosujących przemoc w rodzinie. Obydwie te grupy cechuje częste występowanie złości, gniewu i wrogości, obniżony nastrój, niska samoocena, małe umiejętności radzenia sobie, niewielkie wsparcie społeczne oraz występowanie przemocy w rodzinie pochodzenia.⁶⁴

PRZEMOC W RODZINIE A ZABURZENIA PSYCHICZNE OSOBY STOSUJĄCEJ PRZEMOC

Zaburzenia psychiczne osoby stosującej przemoc, podobnie jak nadużywanie przez nią alkoholu lub uzależnienie od alkoholu, traktowane są jako czynnik ryzyka wystąpienia przemocy.

Z badań osób stosujących przemoc korzystających z pomocy terapeutycznej z powodu swoich agresywnych zachowań lub tych, które były karane za znęcanie się, wynika, że najczęściej (ale ogólnie sporadycznie) diagnozowano u nich następujące zaburzenia osobowości: zaburzenia typu borderline, osobowość schizoidalna, narcystyczne zaburzenia osobowości, zaburzenia antysocjalne, osobowość bierno-zależna.

Mimo iż w sytuacjach, w których przemoc stosuje osoba z zaburzeniami psychicznymi często rodzi się tendencja, by osobę stosującą przemoc traktować wyłącznie jako osobę chorą, a więc wymagającą pomocy i opieki, należy pamiętać, iż zaburzenia psychiczne nie zwalniają automatycznie z odpowiedzialności za agresywne zachowanie.⁶⁵

⁶⁴ Wanda Badura – Madej, Agnieszka Dobrzyńska – Mesterhazy, „Przemoc w rodzinie. Interwencja kryzysowa i psychoterapia”, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2000

⁶⁵ j.w.

**DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE OPOLSKIM**

**ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM
NA PODSTAWIE ANALIZY DANYCH
POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE
W OPOLU LUBELSKIM Z SIEDZIBĄ W PONIATOWEJ**

Tabela 1. Liczba osób korzystających z poradnictwa w PPS i PIK z powodu przemocy w rodzinie w stosunku do liczby wszystkich osób korzystających z poradnictwa w PPS i PIK

Rok	Liczba osób korzystających z poradnictwa w PPS i PIK	Liczba osób doznających przemocy w rodzinie korzystających z poradnictwa w PPS i PIK	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie korzystających z poradnictwa w PPS i PIK
2012	272	28	2
2013	281	53	5
2014	192	24	3

Wśród osób korzystających z poradnictwa w Punkcie Poradnictwa Specjalistycznego (PPS) oraz Punkcie Interwencji Kryzysowej (PIK) w PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej niewiele poszukuje wsparcia z powodu przemocy w rodzinie. Przede wszystkim są to osoby doznające przemocy, czasem świadkowie. Pojedyncze osoby korzystają z poradnictwa z powodu stosowania przez siebie przemocy w rodzinie.

Tabela 2. Rodzaje przemocy w rodzinie doznawanej przez osoby korzystające z poradnictwa w PPS i PIK

Rok	Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, korzystających z poradnictwa w PPS i PIK – w podziale ze względu na formy doznawanej przemocy				
	fizyczna	psychiczna	ekonomiczna	seksualna	w formie zaniedbania
2012	18	28	12	2	0
2013	37	53	19	6	1
2014	12	24	2	0	0

Osoby doznające przemocy w rodzinie, korzystające z poradnictwa w PPS i PIK, najczęściej doświadczają kilku rodzajów przemocy. Najwięcej osób doznaje przemocy psychicznej i fizycznej, nieco mniej przemocy ekonomicznej, a najmniej przemocy seksualnej oraz w formie zaniedbania.

**Tabela 3. Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, korzystających z poradnictwa w PPS i PIK
– w podziale na różne grupy społeczne**

Rok	Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, korzystających z poradnictwa w PPS i PIK – w podziale na różne grupy społeczne					
	kobiety	mężczyźni	dzieci (osoby do 18. r.ż.)	osoby starsze (powyżej 60. r.ż.)	osoby niepełnosprawne	osoby chore psychicznie
2012	27	1	0	4	0	0
2013	52	1	0	5	0	0
2014	20	4	0	1	2	2

Wśród klientów PPS i PIK, którzy doznają przemocy w rodzinie, większość stanowią kobiety – mężczyźni stanowią pojedyncze przypadki. Poza tym dość widoczną grupę stanowią osoby starsze. Wśród klientów korzystających z poradnictwa w PPS i PIK nie ma dzieci. Z kolei osoby doznające przemocy, korzystające z poradnictwa PPS i PIK, nie podają, iż doświadczają przemocy z powodu swojej niepełnosprawności lub choroby psychicznej.

**Tabela 4. Liczba osób korzystających z terapii rodzinnej w PPS z powodu przemocy w rodzinie
w stosunku do liczby wszystkich osób korzystających z terapii rodzinnej w PPS**

Rok	Liczba osób korzystających z terapii rodzinnej w PPS	Liczba osób doznających przemocy w rodzinie korzystających z terapii rodzinnej w PPS	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie korzystających z terapii rodzinnej w PPS
2012	74	17	1
2013	111	35	2
2014	91	22	4

Wśród wszystkich osób uczestniczących w terapii rodzinnej w PPS około ¼ stanowią osoby doznające przemocy w rodzinie.

Z powodu przemocy w rodzinie z terapii rodzinnej w PPS korzysta zdecydowanie więcej osób doznających przemocy – osoby stosujące przemoc w rodzinie sporadycznie korzystają z terapii rodzinnej w PPS.

Tabela 5. Rodzaje przemocy w rodzinie doznawanej przez osoby korzystające z terapii rodzinnej w PPS

Rok	Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, korzystających z terapii rodzinnej w PPS z powodu przemocy w rodzinie – w podziale ze względu na formy doznawanej przemocy				
	fizyczna	psychiczna	ekonomiczna	seksualna	w formie zaniedbania
2012	9	17	0	0	6
2013	13	35	0	0	5
2014	8	22	2	2	4

Wśród uczestników terapii rodzinnej w PPS, którzy doznają przemocy w rodzinie, najwięcej osób doświadcza przemocy psychicznej i fizycznej, kilkakrotnie mniej doświadcza przemocy w formie zaniedbania, a pojedyncze osoby doznają przemocy ekonomicznej i seksualnej.

Tabela 6. Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, korzystających z terapii rodzinnej w PPS – w podziale na różne grupy społeczne

Rok	Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, korzystających z terapii rodzinnej w PPS – w podziale na różne grupy społeczne					
	kobiety	mężczyźni	dzieci (osoby do 18. r.ż.)	osoby starsze (powyżej 60. r.ż.)	osoby niepełnosprawne	osoby chore psychicznie
2012	6	0	11	0	0	0
2013	20	0	15	0	0	0
2014	11	1	10	0	0	0

Spośród uczestników terapii rodzinnej w PPS przemocy w rodzinie najczęściej doznają kobiety, nieco rzadziej dzieci. Na terapię rodzinną zgłaszają się pojedynczy mężczyźni doznający przemocy w rodzinie. Natomiast w analizowanym okresie wśród osób doznających przemocy w rodzinie korzystających z terapii rodzinnej w PPS nie było osób starszych, niepełnosprawnych oraz chorych psychicznie.

Tabela 7. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie wśród klientów PPS i PIK (korzystających z poradnictwa i terapii) – w podziale na różne grupy społeczne

Rok	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie wśród klientów PPS i PIK (korzystających z poradnictwa i terapii) – w podziale na różne grupy społeczne						
	kobiety	mężczyźni	dzieci (osoby do 18. r.ż.)	osoby starsze (powyżej 60. r.ż.)	osoby niepełnosprawne	osoby uzależnione od alkoholu	osoby chore psychicznie
2012	0	3	0	0	0	1	0
2013	2	5	0	0	0	0	0
2014	2	4	0	0	0	3	1

Wśród niewielu klientów Punktu Poradnictwa Specjalistycznego i Punktu Interwencji Kryzysowej w PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej przyznających się do stosowania przemocy w rodzinie, największą grupę stanowią mężczyźni. Nieco mniej kobiet stosujących przemoc w rodzinie korzysta z usług Punktów. Wśród wszystkich osób stosujących przemoc w rodzinie korzystających z usług PPS i PIK identyfikowane są osoby uzależnione od alkoholu i sporadycznie osoby chore psychicznie.

W trakcie analizowanego okresu wśród klientów PPS i PIK stosujących przemoc w rodzinie, nie zarejestrowano osoby starszej, niepełnosprawnej ani dziecka.

Tabela 8. Liczba uczestników programu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowanego przez PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej

Rok	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie zgłoszonych do udziału w programie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie zakwalifikowanych do udziału w programie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które ukończyły program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych
2014	15	6	0
2015	12	8	3

Nie każda osoba zgłoszona (przez I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych, Rodzinnych i Nieletnich w Opolu Lubelskim oraz przez gminne zespoły interdyscyplinarne do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie) do udziału w programie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest do programu kwalifikowana (ze względu na niespełnianie kryteriów).

Udział w programie kończy mniej osób niż rozpoczęło w nim udział (ze względu na niedotrzymywanie ustalonych zasad uczestnictwa, w tym często z powodu używania alkoholu).

Tabela 9. Liczba Niebieskich Kart założonych przez pracownika socjalnego PCPR

Rok	Liczba Niebieskich Kart założonych przez pracownika socjalnego PCPR
2012	0
2013	1
2014	4

W trakcie analizowanego okresu z roku na rok wzrasta liczba rozpoczętych przez pracownika socjalnego PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej procedur Niebieskiej Karty – jednak cały czas pozostaje to liczbą niewielką.

Tabela 10. Liczba dzieci z powiatu opolskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych z powodu przemocy w rodzinie

Rok	Liczba dzieci z powiatu opolskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych z powodu przemocy w rodzinie	Liczba dzieci z powiatu opolskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych z powodu przemocy w rodzinie
2012	0	0
2013	1	0
2014	0	0

W analizowanym okresie tylko jedno dziecko z powiatu opolskiego zostało umieszczone w rodzinie zastępczej z powodu przemocy w rodzinie biologicznej. Żadne nie trafiło z tego powodu do placówki opiekuńczo – wychowawczej.

Analiza jakościowa metod wychowawczych oraz systemu przekonań rodziców, w rodzinach których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy wobec dzieci

Od 2012r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej realizuje program służący działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie (zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie): „Promowanie i wdrażanie umiejętności wychowawczych wolnych od przemocy”.

Program jest bezpośrednio skierowany do rodziców z powiatu opolskiego, w rodzinach których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy wobec dzieci.

W roku 2013 i 2014 w ramach w/w programu profilaktycznego psycholog prowadzący indywidualne konsultacje dla rodziców, w rodzinach których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy wobec dzieci dokonał diagnozy metod wychowawczych oraz systemu przekonań w/w rodziców.

Z w/w diagnozy wynika, że rodzice biorący udział w indywidualnych konsultacjach psychologicznych stosują wobec swoich dzieci następujące metody wychowawcze oparte na przemocy:

- używanie i zezwolenie na używanie klapsów, bicia,
- krzyczenie na dziecko,
- przenoszenie złości na dziecko,
- wymuszanie zachowań pożądanых przez rodziców poprzez poniżanie dziecka, obrażanie go, manipulowanie nim, wzbudzanie w nim poczucia winy, deprecjonowanie go, krytykowanie,

- zachowania bierno – agresywne wobec dziecka: obrażanie się na dziecko, unikanie lub zrywanie kontaktu z dzieckiem,
- dewaluowanie drugiego rodzica w oczach dziecka,
- nastawianie dziecka przeciwko drugiemu rodzicowi,
- wikłanie i obciążanie dzieci sprawami dorosłych,
- włączanie dzieci w konflikty dorosłych,
- włączanie dziecka w rolę dorosłego, wysługiwanie się dzieckiem, obciążanie go nadmierną odpowiedzialnością (np. kłopotami finansowymi, pracą fizyczną, opieką nad młodszym rodzeństwem),
- stosowanie aktów przemocy wobec drugiego rodzica w obecności dziecka,
- nadmierne kontrolowanie dziecka (np. zamykanie go w domu, częste monitorowanie dziecka w szkole).

Wśród przekonań rodziców biorących udział w indywidualnych konsultacjach psychologicznych wyraźne są przekonania dotyczące przemocy w rodzinie, jak:

- „Przemoc jest wtedy, gdy widoczne są ślady na ciele”.
- „Do bicia dzieci dochodzi wyłącznie w rodzinach patologicznych”.
- „Klaps to nie jest przemoc – kiedyś to się dopiero biło dzieci, ja ich nie biję”.
- „Jeśli ktoś jest bity, to na to zasłużył”.
- Przekonanie, że dziecko jest „tylko” świadkiem przemocy („Bije tylko mnie, dziecka nigdy nie uderzył”).
- „Przyczyną przemocy jest alkohol – alkohol go zmienił”.
- Przekonanie o własnej niemocy i konieczności trwania w roli ofiary („To ze mną jest coś nie tak”, „Dzieci muszą mieć ojca i matkę”).
- Przekonania z lęku przed utratą partnera w wychowaniu („Bez niego nie dam sobie rady – nie wychowam dzieci sama”).
- „Mężczyzna, ojciec musi być twardy i silny, kobieta, matka powinna być uległa i podporządkowana, a dzieci posłuszne”.
- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa – nikt nie powinien się wtrącać”.
- Przekonania o możliwości kontroli sytuacji („Zmieni się dla mnie”, „Ja wszystko załatwię, bo mąż jest nieodpowiedzialny”, „Obronię dzieci, a mnie może bić”, „Jeśli się wyprowadzę, to będzie wyżywał się na dzieciach”).
- „Dziecko zawsze trzeba zatrzymać w rodzinie – rodzice zawsze są lepsi od domu dziecka”.

ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM NA PODSTAWIE ANALIZY DANYCH OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

Tabela 11. Liczba osób korzystających ze świadczeń OPS z powodu przemocy w rodzinie w stosunku do liczby wszystkich osób korzystających ze świadczeń OPS

Rok	Liczba osób korzystających ze świadczeń OPS	Liczba osób korzystających ze świadczeń OPS z powodu przemocy w rodzinie
2012	3562	87
2013	3733	111
2014	3653	159

W porównaniu do liczby wszystkich klientów ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu opolskiego bardzo niewielka grupa osób korzysta ze świadczeń pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie. Jednak z roku na rok jej liczebność wzrasta.

Tabela 12. Rodzaje przemocy w rodzinie doznawanej przez osoby korzystające ze świadczeń OPS z powodu przemocy w rodzinie

Rok	Liczba osób doznających przemocy, korzystających ze świadczeń OPS z powodu przemocy w rodzinie – w podziale ze względu na formy doznawanej przemocy				
	fizyczna	psychiczna	ekonomiczna	seksualna	w formie zaniedbania
2012	33	45	12	1	28
2013	63	62	9	3	6
2014	79	111	7	2	2

Klienci ośrodków pomocy społecznej najczęściej doznają przemocy psychicznej, nieco rzadziej fizycznej. Dużo mniej osób doznaje przemocy w formie zaniedbania i ekonomicznej. Najrzadziej diagnozowana jest przemoc seksualna.

Tabela 13. Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, korzystających ze świadczeń OPS z powodu przemocy w rodzinie – w podziale na różne grupy społeczne

Rok	Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, korzystających ze świadczeń OPS z powodu przemocy w rodzinie w podziale na różne grupy społeczne					
	kobiety	mężczyźni	dzieci (osoby do 18. r.ż.)	osoby starsze (powyżej 60. r.ż.)	osoby niepełnosprawne	osoby chore psychicznie
2012	44	4	52	2	8	2
2013	32	4	32	3	7	1
2014	71	14	60	6	15	3

Największą grupę osób doznających przemocy wśród klientów OPS nadal stanowią dzieci oraz kobiety. Ze świadczeń pomocy społecznej rzadko korzystają chore psychicznie osoby doznające przemocy w rodzinie oraz osoby starsze. Niewielką grupę stanowią mężczyźni doznający przemocy w rodzinie, a także osoby niepełnosprawne.

Tabela 14. Liczba Niebieskich Kart założonych przez pracowników socjalnych OPS

Rok	Liczba Niebieskich Kart założonych przez pracowników socjalnych OPS
2012	12
2013	24
2014	10

Pracownicy socjalni ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu opolskiego w ostatnich 3 latach – podobnie, jak w okresie diagnozy 2009 – 2011 – założyły niewielką liczbę Niebieskich Kart (jednak w porównaniu do tamtego okresu liczba ta jest nieco wyższa).

**Tabela 15. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie wśród klientów OPS –
w podziale na różne grupy społeczne**

Rok	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie wśród klientów OPS w podziale na różne grupy społeczne						
	kobiety	mężczyźni	dzieci (osoby do 18. r.ż.)	osoby starsze (powyżej 60. r.ż.)	osoby niepełnosprawne	osoby uzależnione od alkoholu	osoby chore psychicznie
2012	7	37	7	1	2	29	2
2013	3	49	0	0	3	25	2
2014	4	66	1	2	6	46	2

Wśród klientów OPS największą grupę osób stosujących przemoc w rodzinie stanowią mężczyźni oraz osoby uzależnione od alkoholu. Dużo rzadziej do stosowania przemocy w rodzinie przyznają się kobiety, dzieci, osoby niepełnosprawne oraz osoby chore psychicznie. Jeszcze rzadziej osoby starsze.

**ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM
NA PODSTAWIE ANALIZY DANYCH
GMINNYCH ZESPOŁÓW INTERDYSCYPLINARNYCH DO SPRAW
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE**

Z końcem 2011r. – to jest okresem, w którym konstruowano Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Opolskim na lata 2012 – 2015 – w powiecie opolskim funkcjonowały 2 zespoły interdyscyplinarne w gminach: Opole Lubelskie i Poniatowa. 4 zespoły znajdowały się w fazie powoływania (w gminach: Chodel, Józefów nad Wisłą, Łaziska, Wilków). Natomiast zespół interdyscyplinarny w gminie Karczmiska nie został jeszcze wtedy powołany.

W 2015r. w każdej gminie powiatu opolskiego funkcjonuje gminny zespół interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W ich skład wchodzi przedstawiciele m.in. następujących instytucji, organizacji itp.:

- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim,
- Prokuratura Rejonowa w Opolu Lubelskim,
- I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych, Rodzinnych i Nieletnich w Opolu Lubelskim,
- Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim,
- szkoły,
- organizacje pozarządowe,
- Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w Opolu Lubelskim – Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Opolu Lubelskim,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej,
- przychodnie.

Tabela 16. Liczba Niebieskich Kart, które wpłynęły do gminnych zespołów interdyscyplinarnych do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Rok	Liczba Niebieskich Kart, które wpłynęły do Zespołów Interdyscyplinarnych
2012	92
2013	90
2014	161

Ogólna liczba Niebieskich Kart, które wpłynęły do gminnych zespołów interdyscyplinarnych do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w powiecie opolskim wydaje się duża, jednak dotyczy łącznie siedmiu zespołów – w każdym z zespołów oddzielnie liczba ta nie stanowi wysokiego odsetka.

Tabela 17. Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty – w podziale na różne grupy społeczne

Rok	Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty – w podziale na różne grupy społeczne					
	kobiety	mężczyźni	dzieci (osoby do 18. r.ż.)	osoby starsze (powyżej 60. r.ż.)	osoby niepełnosprawne	osoby chore psychicznie
2012	76	18	38	9	15	4
2013	80	9	27	5	7	1
2014	135	13	36	25	15	3

Wśród osób doznających przemocy w rodzinie, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty najczęściej było kobiet – w pozostałych grupach społecznych uruchomiono znacznie mniej procedur Niebieskiej Karty. Dużą grupę stanowią dzieci, coraz bardziej widoczni są mężczyźni oraz osoby starsze, nieco mniej osoby niepełnosprawne. Najmniej procedur Niebieskiej Karty uruchamianych jest w sprawie osób chorych psychicznie.

**Tabela 18. Rodzaje przemocy w rodzinie doznawanej przez kobiety,
w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty**

Rok	Liczba kobiet doznających przemocy w rodzinie, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty – w podziale ze względu na formy doznawanej przemocy				
	fizyczna	psychiczna	ekonomiczna	seksualna	w formie zaniedbania
2012	58	64	11	0	19
2013	63	65	1	0	0
2014	102	88	5	1	0

Kobiety, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty najczęściej doznają przemocy fizycznej i psychicznej, dużo rzadziej ekonomicznej, prawie w ogóle nie jest identyfikowana stosowana wobec nich przemoc seksualna i w formie zaniedbania.

**Tabela 19. Rodzaje przemocy w rodzinie doznawanej przez mężczyzn,
w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty**

Rok	Liczba mężczyzn doznających przemocy w rodzinie, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty – w podziale ze względu na formy doznawanej przemocy				
	fizyczna	psychiczna	ekonomiczna	seksualna	w formie zaniedbania
2012	10	15	1	0	3
2013	4	10	0	0	0
2014	13	13	0	0	0

Mężczyźni, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty najczęściej doznają przemocy psychicznej, nieco rzadziej fizycznej, a sporadycznie przemocy w formie zaniedbania i ekonomicznej. W analizowanym okresie żaden z w/w mężczyzn nie doświadczył przemocy seksualnej.

**Tabela 20. Rodzaje przemocy w rodzinie doznawanej przez dzieci,
w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty**

Rok	Liczba dzieci (osób do 18. r.ż.) doznających przemocy w rodzinie, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty – w podziale ze względu na formy doznawanej przemocy				
	fizyczna	psychiczna	ekonomiczna	seksualna	w formie zaniedbania
2012	17	33	16	0	19
2013	24	27	0	3	3
2014	6	33	0	2	0

Dzieci, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty najczęściej doznają przemocy psychicznej, widocznie rzadziej fizycznej, a sporadycznie seksualnej.

W trakcie analizowanych lat widoczny jest wyraźny spadek liczby w/w dzieci doznających przemocy fizycznej, a pewien wzrost liczby dzieci doznających przemocy psychicznej, ponadto spadła liczba w/w dzieci doznających przemocy w formie zaniedbania.

**Tabela 21. Rodzaje przemocy w rodzinie doznawanej przez osoby starsze,
w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty**

Rok	Liczba osób starszych (powyżej 60. r.ż.) doznających przemocy, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty – w podziale ze względu na formy doznawanej przemocy				
	fizyczna	psychiczna	ekonomiczna	seksualna	w formie zaniedbania
2012	5	9	2	0	0
2013	4	4	0	0	0
2014	18	15	1	0	0

Osoby starsze (w wieku powyżej 60. r.ż.), w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty najczęściej doznają przemocy psychicznej, nieznacznie mniej fizycznej, bardzo rzadko ekonomicznej. W analizowanym okresie nie zidentyfikowano stosowania wobec nich przemocy seksualnej i w formie zaniedbania.

**Tabela 22. Rodzaje przemocy w rodzinie doznawanej przez osoby niepełnosprawne,
w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty**

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych doznających przemocy w rodzinie, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty – w podziale ze względu na formy doznawanej przemocy				
	fizyczna	psychiczna	ekonomiczna	seksualna	w formie zaniedbania
2012	10	14	5	0	5
2013	3	7	0	0	0
2014	10	12	1	0	0

Osoby niepełnosprawne, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty najczęściej doznają przemocy psychicznej, nieco rzadziej przemocy fizycznej, a sporadycznie ekonomicznej i w formie zaniedbania. W analizowanym okresie nie zidentyfikowano stosowania wobec nich przemocy seksualnej.

**Tabela 23. Rodzaje przemocy w rodzinie doznawanej przez osoby chore psychicznie,
w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty**

Rok	Liczba osób chorych psychicznie doznających przemocy w rodzinie, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty – w podziale ze względu na formy doznawanej przemocy				
	fizyczna	psychiczna	ekonomiczna	seksualna	w formie zaniedbania
2012	4	4	2	0	2
2013	0	1	0	0	0
2014	2	3	1	0	0

Osoby chore psychicznie, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty najczęściej doznają przemocy psychicznej i fizycznej, nieco mniej ekonomicznej, najrzadziej w formie zaniedbania. W analizowanym okresie nie zidentyfikowano stosowania wobec nich przemocy seksualnej.

**Tabela 24. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie,
w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty – w podziale na różne grupy społeczne**

Rok	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty – w podziale na różne grupy społeczne						
	kobiety	mężczyźni	dzieci (osoby do 18. r.ż.)	osoby starsze (powyżej 60. r.ż.)	osoby niepełnosprawne	osoby uzależnione od alkoholu	osoby chore psychicznie
2012	6	75	1	4	7	51	6
2013	5	85	0	3	6	54	4
2014	7	137	0	8	4	83	4

Wśród osób stosujących przemoc w rodzinie, w sprawie których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty najliczniejszą grupę stanowią mężczyźni, często uzależnieni od alkoholu. Wielokrotnie mniej liczne są grupy stosujących przemoc kobiet, osób niepełnosprawnych, osób chorych psychicznie i osób w wieku powyżej 60. r.ż. W analizowanym okresie zidentyfikowano tylko jedną stosującą przemoc w rodzinie osobę w wieku poniżej 18. r.ż.

Tabela 25. Liczba zakończonych procedur Niebieskiej Karty

Rok	Liczba zakończonych procedur Niebieskiej Karty
2012	34
2013	60
2014	100

Z roku na rok gminne zespoły interdyscyplinarne do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie decydują się zakończyć coraz więcej procedur Niebieskiej Karty.

Wśród powodów zakończenia procedury Niebieskiej Karty zespoły interdyscyplinarne podają:

- ustanie przemocy w rodzinie i zrealizowanie indywidualnego planu pomocy rodzinie,
- brak przesłanek kontynuowania procedury – zdiagnozowano konflikt małżeński,
- podjęcie terapii odwykowej przez osobę stosującą przemoc w rodzinie i utrzymywanie przez nią abstynencji,
- znaczna poprawa funkcjonowania rodziny,
- objęcie pomocą psychologiczną osób doznających przemocy w rodzinie, w tym dzieci,
- skierowanie osoby stosującej przemoc w rodzinie na leczenie odwykowe,
- skierowanie osoby doznającej przemocy w rodzinie na terapię współzależnienia,
- zmiana miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy w rodzinie,
- odizolowanie od członków rodziny osoby stosującej przemoc – pobyt w zakładzie karnym,
- świadoma rezygnacja z dalszych działań proponowanych przez zespół interdyscyplinarny przez osobę doznającą przemocy w rodzinie,
- podjęcie leczenia psychiatrycznego przez osobę stosującą przemoc w rodzinie,
- wyprowadzka osoby stosującej przemoc od członków rodziny,
- objęcie osoby stosującej przemoc w rodzinie dozorem kuratora,
- zobowiązanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przez sąd do leczenia odwykowego,
- osoby doznające przemocy w rodzinie prosiły o wygaszenie procedury i nie wyrażały zgody na podejmowanie działań z niej wynikających.

Jedynie dwa pierwsze z w/w powodów zakończenia procedury Niebieskiej Karty są zgodne z zapisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245), które określa, iż zakończenie procedury Niebieskiej Karty następuje w przypadku:

- ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo
- rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Pozostałe powody, wciąż wymieniane przez gminne zespoły interdyscyplinarne do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie z terenu powiatu opolskiego, nie wskazują na ustanie przemocy w rodzinie i/lub bazują na stereotypach.

**ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM
NA PODSTAWIE ANALIZY DANYCH
KOMENDY POWIATOWEJ POLICJI W OPOLU LUBELSKIM**

**Tabela 26. Liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez funkcjonariuszy
Komendy Powiatowej Policji w Opolu Lubelskim – w podziale na gminy powiatu opolskiego**

Rok	Liczba interwencji domowych w poszczególnych gminach powiatu opolskiego						
	Gmina Chodel	Gmina Józefów nad Wisłą	Gmina Karczmiska	Gmina Łaziska	Gmina Opole Lubelskie	Gmina Poniatowa	Gmina Wilków
2012	116	62	70	63	267	320	81
2013	154	45	72	97	156	219	96
2014	93	46	84	91	265	294	99

Policja z terenu powiatu opolskiego najczęściej interweniuje w domach mieszkańców dwóch największych gmin powiatu: Poniatowej i Opola Lubelskiego (są to gminy miejsko – wiejskie). Z gmin wiejskich najwięcej interwencji ma miejsce w gminie Chodel. Najrzadziej interwencje mają miejsce w gminie Józefów nad Wisłą.

**Tabela 27. Liczba Niebieskich Kart założonych przez funkcjonariuszy
Komendy Powiatowej Policji w Opolu Lubelskim – w podziale na gminy powiatu opolskiego**

Rok	Liczba Niebieskich Kart założonych przez Komendę Powiatową Policji w Opolu Lubelskim						
	Gmina Chodel	Gmina Józefów nad Wisłą	Gmina Karczmiska	Gmina Łaziska	Gmina Opole Lubelskie	Gmina Poniatowa	Gmina Wilków
2012	4	5	8	6	24	18	11
2013	8	7	4	7	18	11	5
2014	18	14	9	21	46	35	19

W ciągu ostatnich 3 lat policja z terenu powiatu opolskiego założyła bardzo mało Niebieskich Kart – najwięcej w gminach miejsko – wiejskich: Opole Lubelskie i Poniatowa, oraz w gminach wiejskich: Wilków, Chodel, Józefów nad Wisłą.

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

Tabela 28. Rodzaje przemocy w rodzinie doznawanej przez osoby pokrzywdzone zgłaszające się do Komendy Powiatowej Policji w Opolu Lubelskim

Rok	Liczba osób pokrzywdzonych z powodu przemocy w rodzinie				
	fizycznej	psychicznej	ekonomicznej	seksualnej	w formie zaniedbania
2012	W dostępnym systemie statystycznym nie można wygenerować powyższych kategorii. Stwierdzić jednak należy, że osoby pokrzywdzone doświadczyły przeważnie przemocy fizycznej i psychicznej.				
2013					
2014					

Osoby doznające przemocy w rodzinie, które zgłaszają się do Komendy Powiatowej Policji w Opolu Lubelskim najczęściej doświadczają przemocy fizycznej i psychicznej.

Tabela 29. Liczba osób pokrzywdzonych z powodu przemocy w rodzinie, zgłaszających się do Komendy Powiatowej Policji w Opolu Lubelskim – w podziale na różne grupy społeczne

Rok	Liczba osób pokrzywdzonych z powodu przemocy w rodzinie – w podziale na różne grupy społeczne					
	kobiety	mężczyźni	dzieci (osoby do 18. r.ż.)	osoby starsze (powyżej 60. r.ż.)	osoby niepełnosprawne	osoby chore psychicznie
2012	63	10	4	8	Brak danych	
2013	58	5	2	8		
2014	133	16	5	24		

Największą liczbę osób doznających przemocy w rodzinie wśród pokrzywdzonych zgłaszających się po pomoc do policji w powiecie opolskim stanowią kobiety. Dużo mniej osób doznających przemocy w rodzinie jest wśród osób starszych, mężczyzn oraz dzieci.

Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim nie dysponuje danymi dotyczącymi liczby osób niepełnosprawnych oraz osób chorych psychicznie doświadczających przemocy w rodzinie, które w analizowanym okresie zgłosiły się do funkcjonariuszy policji.

Tabela 30. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie zgłoszonych do Komendy Powiatowej Policji w Opolu Lubelskim – w podziale na różne grupy społeczne

Rok	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie – w podziale na różne grupy społeczne							
	kobiety	mężczyźni	osoby do 13. r.ż.	osoby w wieku 13 – 17 lat	osoby starsze (powyżej 60. r.ż.)	osoby niepełnosprawne	osoby uzależnione od alkoholu	osoby chore psychicznie
2012	5	72	0	0	0	Brak danych		
2013	2	67	0	0	0			
2014	4	148	1	0	0			

Prawie wszystkie osoby stosujące przemoc w rodzinie zidentyfikowane przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Opolu Lubelskim to mężczyźni. Pozostałe kilka osób stanowią kobiety. W analizowanym okresie funkcjonariusze Komendy zidentyfikowali jedną osobę w wieku do 13. r.ż. stosującą przemoc w rodzinie.

Natomiast brak jest danych o osobach stosujących przemoc w rodzinie, które są uzależnione od alkoholu, niepełnosprawne, chore psychicznie.

Tabela 31. Liczba osób, przeciwko którym Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim skierowała akt oskarżenia, w stosunku do liczby wszystkich osób, wobec których wszczęto postępowanie z art. 207 kk

Rok	Liczba osób, wobec których wszczęto postępowanie z art. 207 kk		w tym liczba osób, przeciwko którym skierowano akt oskarżenia	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
2012	95 ogółem		2	74
2013	2	78	2	55
2014	2	76	2	59

Art. 207 kodeksu karnego określa wymiar kary pozbawienia wolności za przestępstwo przeciwko rodzinie i opiece w formie znęcania się fizycznego lub psychicznego („Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności...”).

Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim skierowała do sądu akt oskarżenia przeciwko większości osób stosujących przemoc w rodzinie, wobec których prowadziła postępowanie z w/w art. 207 kk. Prawie całą tę grupę stanowią mężczyźni.

**ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM
NA PODSTAWIE ANALIZY DANYCH
PROKURATURY REJONOWEJ W OPOLU LUBELSKIM**

**Tabela 32. Liczba osób, wobec których Prokuratura Rejonowa
wszczęła postępowania z art. 207 kk (wraz z aktami oskarżenia)**

Rok	Liczba osób, wobec których wszczęto postępowania z art. 207 kk		w tym liczba osób, przeciwko którym skierowano akt oskarżenia	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
2012	2	97	2	87
2013	3	95	3	77
2014	3	87	3	84

W analizowanym okresie mniej więcej stała jest liczba postępowań prowadzonych przez Prokuraturę Rejonową w Opolu Lubelskim z art. 207 kodeksu karnego (tzw. znęcanie się nad rodziną) oraz kończących się aktem oskarżenia wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Zdecydowana większość postępowań zakończyła się wystosowaniem aktu oskarżenia z art. 207 kodeksu karnego. Prawie wszystkie osoby, wobec których Prokuratura Rejonowa w Opolu Lubelskim prowadziła postępowania z art. 207 kodeksu karnego i przeciwko którym skierowała akt oskarżenia to mężczyźni.

**ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM
NA PODSTAWIE ANALIZY DANYCH
SĄDU REJONOWEGO W OPOLU LUBELSKIM**

Tabela 33. Liczba osób, wobec których Sąd Rejonowy prowadził sprawy z art. 207 kk wraz z liczbą osób skazanych

Rok	Liczba osób, wobec których prowadzono sprawy z art. 207 kk		w tym liczba osób skazanych	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
2012	0	21	0	15
2013	Sąd Rejonowy w Opolu Lubelskim nie przekazał danych za rok 2013.			
2014	2	81	2	62

Prawie wszystkie sprawy, jakie Sąd Rejonowy w Opolu Lubelskim prowadzi z art. 207 kk (tzw. znęcanie się nad rodziną) dotyczą mężczyzn jako osób stosujących przemoc w rodzinie. Około ¼ tych spraw zakończyło się skazaniem osób stosujących przemoc w rodzinie.

Tabela 34. Liczba osób skazanych, wobec których Sąd Rejonowy orzekł obowiązek wynikający ze stosowania przemocy w rodzinie – w podziale na zastosowane środki

Rok	Liczba osób skazanych, wobec których orzeczono obowiązek				
	poddania się leczeniu, w szczególności odwykowemu lub rehabilitacyjnemu	poddania się oddziaływaniom terapeutycznym	uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych	powstrzymywania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym w określony sposób	opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym
2012	44	0	0	1	1
2013	Brak danych				
2014	34	1	0	2	2

Sąd Rejonowy w Opolu Lubelskim najczęściej sięga po instrument zobowiązania osoby skazanej do poddania się leczeniu, w szczególności odwykowemu lub rehabilitacyjnemu. Bardzo rzadko wykorzystuje pozostałe dostępne instrumenty bezpośrednio odnoszące się do przemocy w rodzinie – sporadycznie zasądza obowiązek poddania się oddziaływaniom terapeutycznym oraz nakłada obowiązek powstrzymywania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym w określony sposób oraz nakazuje opuszczenie lokalu wspólnie zajmowanego z pokrzywdzonym. Natomiast w ogóle nie nakłada obowiązku uczestniczenia w programach korekcyjno – edukacyjnych.

ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM NA PODSTAWIE ANALIZY DANYCH GMINNYCH KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Spośród 7 Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działających na terenie powiatu opolskiego, na prośbę o dane odpowiedziały:

- za 2012r. 4 Komisje: w Józefowie nad Wisłą, w Łaziskach, w Opolu Lubelskim, w Poniatowej,
- za 2013r. 2 Komisje: w Łaziskach, w Opolu Lubelskim (GKRPA w Józefowie nad Wisłą poinformowała, iż nie wpłynęły wnioski dotyczące osób stosujących przemoc w rodzinie, natomiast GKRPA w Karczmiskach określiła, iż nie realizuje Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Opolskim na lata 2012 – 2015),
- za 2014r. 2 Komisje: w Łaziskach, w Poniatowej (GKRPA w Józefowie nad Wisłą poinformowała, iż nie wpłynęły wnioski dotyczące osób stosujących przemoc w rodzinie, natomiast GKRPA w Karczmiskach określiła, iż nie realizuje Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Opolskim na lata 2012 – 2015).

Tabela 35. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, wezwanych na rozmowę ostrzegawczą, w stosunku do liczby wszystkich osób, wobec których zastosowano procedury GKRPA

Rok	Liczba osób, wobec których zastosowano procedury GKRPA		Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, wezwanych na rozmowę ostrzegawczą	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
2012	33	106	3	21
2013	10	69	1	20
2014	3	55	1	15

Wśród osób, wobec których uruchamiane są procedury Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zdecydowanie przeważają mężczyźni. Podobnie wyglądają te proporcje w przypadku osób stosujących przemoc w rodzinie, wobec których uruchomione zostały procedury GKRPA.

Osoby stosujące przemoc w rodzinie wezwane na rozmowę ostrzegawczą stanowią od około $\frac{1}{5}$ do około $\frac{1}{4}$ wszystkich osób korzystających z pomocy GKRPA.

Tabela 36. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, wobec których stwierdzono popełnienie przez nie przestępstwa związanego ze stosowaniem przemocy w rodzinie i powiadomiono policję lub prokuraturę – w podziale na płeć

Rok	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, wobec których stwierdzono popełnienie przez nie przestępstwa związanego ze stosowaniem przemocy w rodzinie i powiadomiono policję lub prokuraturę	
	kobiety	mężczyźni
2012	1	5
2013	0	0
2014	0	0

W bardzo nielicznych przypadkach (prawie wszystkie dotyczą mężczyzn) Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z terenu powiatu opolskiego stwierdzają popełnienie przez zgłoszone osoby przestępstwa związanego ze stosowaniem przemocy w rodzinie i powiadamiają o tym policję lub prokuraturę.

Tabela 37. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, wobec których do sądu rejonowego złożono wniosek o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego – w podziale na płeć

Rok	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, wobec których do sądu rejonowego złożono wniosek o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego	
	kobiety	mężczyźni
2012	2	13
2013	1	12
2014	1	8

GKRPA w przypadku mężczyzn stosujących przemoc w rodzinie znacząco częściej niż w przypadku kobiet składają do sądu rejonowego wniosek o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

**ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM
NA PODSTAWIE ANALIZY DANYCH
PORADNI PSYCHOLOGICZNO – PEDAGOGICZNEJ W OPOLU LUBELSKIM**

Tabela 38. Liczba osób, którym Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna udzieliła pomocy z powodu przemocy w rodzinie

Rok	Liczba dzieci, którym udzielono pomocy z powodu przemocy w rodzinie	Liczba rodziców i opiekunów prawnych, którym udzielono pomocy z powodu przemocy w rodzinie
2012	16	14
2013	35	55
2014	10	20

Do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej zgłasza się niewiele dzieci i ich rodziców/opiekunów po pomoc z powodu przemocy w rodzinie.

Tabela 39. Rodzaje przemocy w rodzinie doznawanej przez dzieci, którym Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna udzieliła pomocy z powodu przemocy w rodzinie

Rok	Liczba dzieci, którym udzielono pomocy z powodu przemocy w rodzinie – w podziale ze względu na formy doznawanej przemocy				
	fizyczna	psychiczna	ekonomiczna	seksualna	w formie zaniedbania
2012	2	13	1	0	0
2013	1	17	0	1	16
2014	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim nie prowadziła w/w statystyk za rok 2014.				

Dzieci, którym Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim udzieliła pomocy z powodu przemocy w rodzinie najczęściej doznawały przemocy psychicznej i w formie zaniedbania. Sporadycznie diagnozowano doznawanie przez nie przemocy fizycznej, ekonomicznej i seksualnej.

Tabela 40. Rodzaje przemocy w rodzinie doznawanej przez rodziców i opiekunów prawnych, którym Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna udzieliła pomocy z powodu przemocy w rodzinie

Rok	Liczba rodziców i opiekunów prawnych, którym udzielono pomocy z powodu przemocy w rodzinie – w podziale ze względu na formy doznawanej przemocy				
	fizyczna	psychiczna	ekonomiczna	seksualna	w formie zaniedbania
2012	4	10	0	0	0
2013	6	33	0	0	16
2014	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim nie prowadziła w/w statystyk za rok 2014.				

Rodzice i opiekunowie prawni, którym Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim udzieliła pomocy z powodu przemocy w rodzinie najczęściej doznawali przemocy psychicznej oraz w formie zaniedbania, dużo rzadziej przemocy fizycznej. Nie zdiagnozowano doznawania przez nich przemocy ekonomicznej i seksualnej.

**Tabela 41. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie
wśród klientów Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej – w podziale na różne grupy społeczne**

Rok	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie wśród klientów Poradni – w podziale na różne grupy społeczne						
	kobiety	mężczyźni	dzieci (osoby do 18. r.ż.)	osoby starsze (powyżej 60. r.ż.)	osoby niepełnosprawne	osoby uzależnione od alkoholu	osoby chore psychicznie
2012	0	0	0	3	0	9	2
2013	0	0	0	0	0	50	2
2014	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim nie prowadziła w/w statystyk za rok 2014.						

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim wśród swoich klientów stosujących przemoc w rodzinie diagnozuje przede wszystkim osoby uzależnione od alkoholu.

**ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM
NA PODSTAWIE ANALIZY DANYCH
ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
REALIZUJĄCYCH ZADANIA NA RZECZ RODZIN
ORAZ OSÓB I RODZIN Z PROBLEMEM ALKOHOLOWYM**

Wśród organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu opolskiego i prowadzących swoją działalność w obszarze pomocy rodzinom oraz osobom i rodzinom z problemem alkoholowym są:

- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Jutrzenka” z siedzibą w Opolu Lubelskim,
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „ANIMUS” z siedzibą w Poniatowej,
- Towarzystwo Wspierania Rodzin z siedzibą w Poniatowej,
- Fundacja Profilaktyki Kryzysu Wspierania Rozwoju Człowieka „Tu i Teraz” z siedzibą w Opolu Lubelskim.

Brak danych dotyczących osób uwikłanych w przemoc w rodzinie wśród podopiecznych Stowarzyszeń Klub Abstynenta „Jutrzenka” i „ANIMUS” jest spowodowany brakiem udostępnienia tych danych przez w/w organizacje (nie odpowiedziały na prośbę o dane) lub tym, że nie prowadzą takich statystyk.

Natomiast wśród osób korzystających ze wsparcia Towarzystwa Wspierania Rodzin z siedzibą w Poniatowej oraz Fundacji Profilaktyki Kryzysu Wspierania Rozwoju Człowieka „Tu i Teraz” z siedzibą w Opolu Lubelskim sporadycznie pojawiają się osoby uwikłane w przemoc w rodzinie.

**ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM
NA PODSTAWIE ANALIZY DANYCH
PORADNI TERAPII UZALEŻNIENIA OD ALKOHOLU
I WSPÓLUZALEŻNIENIA W OPOLU LUBELSKIM**

Tabela 42. Liczba osób korzystających z usług Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Opolu Lubelskim, w tym osób uwikłanych w przemoc w rodzinie – w podziale na płeć

Rok	Liczba osób korzystających z usług Poradni		Liczba osób doznających przemocy w rodzinie wśród pacjentów Poradni		Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie wśród pacjentów Poradni	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
2012	60	300	60	20	20	150
2013	105	264	75	5	23	211
2014	155	325	69	7	10	158

Wśród pacjentów Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Opolu Lubelskim osoby uwikłane w przemoc w rodzinie stanowią od $\frac{1}{6}$ do $\frac{1}{4}$ wszystkich pacjentów. Prawie wszystkie osoby doznające przemocy w rodzinie wśród pacjentów Poradni to kobiety, natomiast prawie wszystkie osoby stosujące przemoc w rodzinie wśród pacjentów Poradni to mężczyźni.

**ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM
NA PODSTAWIE ANALIZY DANYCH
NIEPUBLICZNYCH ZAKŁADÓW OPIEKI ZDROWOTNEJ**

Spośród 14 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, działających na terenie powiatu opolskiego, na prośbę o dane dotyczące realizacji zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie żadna nie odpowiedziała.

**ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM
NA PODSTAWIE ANALIZY DANYCH
POWIATOWEGO CENTRUM ZDROWIA SP. Z O. O. W OPOLU LUBELSKIM**

Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w Opolu Lubelskim nie przekazało danych dotyczących realizowanych przez nie zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

**DZIAŁANIA INSTYTUCJI I PLACÓWEK
Z TERENU POWIATU OPOLSKIEGO
WOBEC OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE**

Z informacji udzielonych przez podmioty biorące udział w realizacji poprzedniej edycji Programu (Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Opolskim na lata 2012 – 2015) wynika, że w powiecie opolskim osoba doznająca przemocy w rodzinie może skorzystać z następującej pomocy i wsparcia:

Lp.	Nazwa	Adres i telefon	Odbiorcy	Rodzaj udzielanej pomocy
1	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej	ul. 11-go Listopada 5 24-320 Poniatowa 81 827 52 05 81 458 10 41 789 423 309	Dorośli mieszkańcy powiatu opolskiego uwikłani w przemoc w rodzinie (osoby doznające przemocy w rodzinie, osoby stosujące przemoc w rodzinie, świadkowie przemocy w rodzinie).	Poradnictwo: prawne, psychologiczne, socjalne. Terapia rodzinna (możliwość uczestniczenia dzieci). Grupa wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie oraz zagrożonych przemocą w rodzinie. Rozpoczynanie procedury Niebieskiej Karty.
2	Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim	ul. 25-lecia PRL 4 24-300 Opole Lubelskie 81 828 82 10	Osoby doznające przemocy w rodzinie.	Interwencje doraźne. Wsparcie informacyjno-edukacyjne. Monitorowanie przez dzielnicowych sytuacji w rodzinie w ramach procedury Niebieskiej Karty. Powiadomienie instytucji pomocowych o rodzinach, w których występuje przemoc.
3	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim	ul. Szkolna 5 24-300 Opole Lubelskie 81 827 23 67	Dzieci i młodzież doznające przemocy w rodzinie oraz ich rodziny.	Psychoterapia indywidualna dzieci i młodzieży. Terapia rodzinna. Kierowanie do instytucji i placówek pomocowych i interwencyjnych.

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

4	Ośrodek Pomocy Społecznej w Chodlu	ul. Partyzantów 24 24-350 Chodel 81 827 73 25	Osoby doznające przemocy w rodzinie, mieszkające w gminie Chodel.	Indywidualne poradnictwo socjalne.
5	Ośrodek Pomocy Społecznej w Józefowie nad Wisłą	ul. Opolska 31/6 24-340 Józefów nad Wisłą 81 828 50 18	Osoby doznające przemocy w rodzinie, mieszkające w gminie Józefów nad Wisłą.	Pomoc finansowa (zasiłki okresowe, zasiłki celowe na zakup żywności, zasiłki celowe na zakup opału, pomoc w pokryciu kosztów leczenia). Pomoc rzeczowa (dożywianie dzieci w szkole, żywność pozyskana przez parafię). Praca socjalna (monitoring środowisk, w których występuje przemoc w rodzinie oraz środowisk zagrożonych jej wystąpieniem; poradnictwo socjalne; interwencja kryzysowa; wsparcie emocjonalne).
6	Ośrodek Pomocy Społecznej w Karczmiskach	ul. Opolska 33 24-310 Karczmiska 81 828 70 76	Osoby doznające przemocy w rodzinie, mieszkające w gminie Karczmiska.	Wsparcie emocjonalne. Udzielanie informacji o instytucjach pomocowych.
7	Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaziskach	Łaziska 61 24-335 Łaziska 81 828 90 78	Osoby doznające przemocy w rodzinie, mieszkające w gminie Łaziska.	Wsparcie emocjonalne. Wsparcie informacyjne na temat instytucji udzielających wsparcia. Motywowanie do podjęcia działań wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie.
8	Ośrodek Pomocy Społecznej w Opolu Lubelskim	ul. Kościuszki 4 24-300 Opole Lubelskie 81 827 20 81 81 827 32 16	Osoby doznające przemocy w rodzinie, mieszkające w gminie Opole Lubelskie.	Poradnictwo psychologiczne. Poradnictwo socjalne (m.in. pomoc w napisaniu pism urzędowych, procesowych). Wsparcie asystenta rodziny. Wsparcie informacyjne w zakresie możliwości uzyskania wsparcia (m.in. kierowanie do grupy wsparcia). Wsparcie finansowe (zasiłki celowe, zasiłki okresowe).
9	Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniatowej	ul. Młodzieżowa 2 24-320 Poniatowa 81 820 47 98	Osoby doznające przemocy w rodzinie, mieszkające w gminie Poniatowa.	Praca socjalna w zakresie udzielania wskazówek i porad oraz informacji o organizacjach i instytucjach udzielających pomocy. Wsparcie w odizolowaniu się osoby doznającej przemocy w rodzinie od osoby stosującej przemoc w rodzinie. Pomoc rzeczowa, posiłki dla dzieci.

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

10	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilkowie	24-313 Wilków 81 828 10 46	Osoby doznające przemocy w rodzinie, mieszkające w gminie Wilków.	Pomoc finansowa. Pomoc rzeczowa, w tym w formie posiłków. Udzielanie informacji o instytucjach pomocowych. Praca socjalna. Wsparcie asystenta rodziny.
11	Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łaziskach	Łaziska 76 24-335 Łaziska 81 827 69 28	Osoby doznające przemocy w rodzinie.	Informowanie o instytucjach i placówkach, które świadczą pomoc materialną i psychologiczną. Kierowanie do prokuratury. Kontaktowanie z dzielnicowym.
12	Gminna Komisja ds. Profilaktyki oraz Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Opolu Lubelskim	ul. Lubelska 4 24-300 Opole Lubelskie 81 287 72 21	Osoby doznające przemocy w rodzinie.	Kierowanie do policji, do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Pomoc w opracowaniu zawiadomień o popełnieniu przestępstwa znęcania się nad rodziną składanych w Prokuraturze Rejonowej w Opolu Lubelskim. Towarzyszenie podczas składania w/w zawiadomień w Prokuraturze. Wskazywanie możliwości uzyskania wsparcia psychologicznego w Punkcie Konsultacyjnym działającym przy Stowarzyszeniu Klub Abstynenta „Jutrzenka” w Opolu Lubelskim oraz możliwości udziału w grupach: samopomocowej AI-Anon w w/w Stowarzyszeniu oraz w grupie wsparcia prowadzonej przez PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej. Nieodpłatne udostępnianie publikacji tematycznych.
13	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Poniatowej	ul. Młodzieżowa 2 24-320 Poniatowa 81 820 48 36	Osoby doznające przemocy w rodzinie.	Informowanie o możliwościach uzyskania pomocy, m.in. w Klubie Abstynenta „ANIMUS” w Poniatowej (grupa wsparcia AI-Anon), w Towarzystwie Wspierania Rodzin z/s w Poniatowej (pomoc psychologiczna). Rozpoczynanie procedury Niebieskiej Karty.

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

14	Towarzystwo Wspierania Rodzin z/s w Poniatowej – Świetlica Profilaktyczno – Wychowawcza	ul. Młodzieżowa 6 24-320 Poniatowa 81 820 41 01	Dzieci doznające przemocy w rodzinie oraz ich rodziny.	Konsultacje psychologiczne.
15	Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Opolu Lubelskim (Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o. o. w Opolu Lubelskim)	ul. Przemysłowa 4b 24-300 Opole Lubelskie 81 827 28 69 666 513 161	Osoby doznające przemocy w rodzinie.	Wsparcie emocjonalne. Wsparcie informacyjne. Poradnictwo psychologiczne. Edukacja na temat występowania przemocy w rodzinie i jej przejawów.

**DZIAŁANIA INSTYTUCJI I PLACÓWEK
Z TERENU POWIATU OPOLSKIEGO
WOBEC OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE**

Z informacji udzielonych przez podmioty biorące udział w realizacji poprzedniej edycji Programu (Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Opolskim na lata 2012 – 2015) wynika, że w powiecie opolskim prowadzone są następujące działania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie:

Lp.	Nazwa	Adres i telefon	Odbiorcy	Rodzaj udzielanej pomocy
1	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej	ul. 11-go Listopada 5 24-320 Poniatowa 81 827 52 05 81 458 10 41 789 423 309	Dorośli mieszkańcy powiatu opolskiego stosujący przemoc w rodzinie.	Poradnictwo: prawne, psychologiczne, socjalne. Terapia rodzinna. Program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych.
2	Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim	ul. 25-lecia PRL 4 24-300 Opole Lubelskie 81 828 82 10	Osoby stosujące przemoc w rodzinie.	Kontrola zachowania. Rozmowy profilaktyczno – ostrzegawcze. Odizolowanie osoby stosującej przemoc od rodziny poprzez zatrzymanie jej w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych w Komendzie Powiatowej Policji w Opolu Lubelskim. Wnioskowanie do Prokuratury Rejonowej w Opolu Lubelskim o zastosowanie wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. Wnioskowanie do Prokuratury Rejonowej w Opolu Lubelskim o zastosowanie wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
3	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim	ul. Szkolna 5 24-300 Opole Lubelskie 81 827 23 67	Osoby stosujące przemoc w rodzinie.	Terapia rodzinna. Edukacja na temat komunikacji bez przemocy. Warsztat umiejętności wychowawczych (Szkoła dla Rodziców i Wychowawców).

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

4	Ośrodek Pomocy Społecznej w Chodlu	ul. Partyzantów 24 24-350 Chodel 81 827 73 25	Osoby stosujące przemoc w rodzinie, mieszkające w gminie Chodel.	Kierowanie osób stosujących przemoc w rodzinie, które jednocześnie używają alkoholu w sposób dezorganizujący życie rodzinne, do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Monitorowanie zachowania osoby stosującej przemoc w rodzinie we współpracy z funkcjonariuszami policji oraz kuratorami.
5	Ośrodek Pomocy Społecznej w Józefowie nad Wisłą	ul. Opolska 31/6 24-340 Józefów n/Wisłą 81 828 50 18	Osoby stosujące przemoc w rodzinie, mieszkające w gminie Józefów nad Wisłą.	Motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego. Motywowanie do podjęcia specjalistycznego leczenia psychiatrycznego. Poradnictwo na temat procedur przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6	Ośrodek Pomocy Społecznej w Karczmiskach	ul. Opolska 33 24-310 Karczmyska 81 828 70 76	Osoby stosujące przemoc w rodzinie, mieszkające w gminie Karczmyska.	Kierowanie osób stosujących przemoc w rodzinie, które jednocześnie używają alkoholu w sposób dezorganizujący życie rodzinne, do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Kierowanie osób stosujących przemoc w rodzinie, które jednocześnie używają alkoholu w sposób dezorganizujący życie rodzinne, do Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Opolu Lubelskim. Monitorowanie zachowania osoby stosującej przemoc w rodzinie we współpracy z funkcjonariuszami policji.
7	Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaziskach	Łaziska 61 24-335 Łaziska 81 828 90 78	Osoby stosujące przemoc w rodzinie, mieszkające w gminie Łaziska.	Motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego. Składanie do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wniosków o leczenie odwykowe osób stosujących przemoc w rodzinie. Monitorowanie zachowań osoby stosującej przemoc w rodzinie. Działania w kierunku odizolowania osoby stosującej przemoc od rodziny.

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

8	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilkowie	24-313 Wilków 81 828 10 46	Osoby stosujące przemoc w rodzinie, mieszkające w gminie Wilków.	Monitorowanie zachowania, w tym także we współpracy z funkcjonariuszami policji i kuratorami. Wsparcie asystenta rodziny .
9	Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łaziskach	Łaziska 76 24-335 Łaziska 81 827 69 28	Osoby stosujące przemoc w rodzinie.	Informowanie o możliwych skutkach karnych. Motywowanie do zmiany zachowań.
10	Gminna Komisja ds. Profilaktyki oraz Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Opolu Lubelskim	ul. Lubelska 4 24-300 Opole Lubelskie 81 287 72 21	Osoby stosujące przemoc w rodzinie.	Wskazywanie szkód wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie. Motywowanie do zmiany zachowania (w tym m.in. w kwestii używania alkoholu). Informowanie Prokuratury Rejonowej w Opolu Lubelskim o stosowaniu przemocy w rodzinie przez osoby podlegające procedurom Komisji.
11	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Poniatowej	ul. Młodzieżowa 2 24-320 Poniatowa 81 820 48 36	Osoby stosujące przemoc w rodzinie.	Informowanie o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy. Motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego. Pomoc w zorganizowaniu udziału w leczeniu odwykowym. Kierowanie do sądu wniosków o zobowiązanie osoby stosującej przemoc w rodzinie do podjęcia leczenia odwykowego. Informowanie o możliwości wzięcia udziału w programie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych.
12	Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Opolu Lubelskim (Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o. o. w Opolu Lubelskim)	ul. Przemysłowa 4b 24-300 Opole Lubelskie 81 827 28 69 666 513 161	Osoby stosujące przemoc w rodzinie.	Edukacja na temat stosowanej przemocy w rodzinie. Nauka konstruktywnych zachowań pozwalających zminimalizować ryzyko stosowania przemocy w rodzinie. Edukacja na temat powiązań alkoholu z zachowaniami przemocowymi.

PODSUMOWANIE

W stosunku do wszystkich osób korzystających ze wsparcia instytucji pomocowych w powiecie opolskim niewielką część stanowią osoby doznające przemocy w rodzinie – jednak w okresie od 2012r. do 2014r. było ich więcej niż w okresie 2009r. – 2011r.

Jeszcze mniej osób – w zasadzie są to pojedyncze osoby – korzysta z pomocy z powodu stosowania przez siebie przemocy w rodzinie. Osoby te widoczne są w większej liczbie w statystykach instytucji interwencyjnych.

Wśród osób doznających przemocy w rodzinie korzystających ze wsparcia instytucji w powiecie opolskim zdecydowaną większość stanowią kobiety, rzadziej są to dzieci. Natomiast prawie wszystkie osoby stosujące przemoc w rodzinie objęte głównie interwencją instytucji (rzadziej wsparciem) to mężczyźni.

Z pomocy z powodu przemocy w rodzinie w powiecie opolskim bardzo rzadko korzystają osoby starsze, osoby niepełnosprawne oraz osoby chore psychicznie.

Z kolei wśród osób stosujących przemoc w rodzinie objętych interwencją instytucjonalną diagnozuje się dużą grupę osób uzależnionych od alkoholu. Współtowarzyszenie tych zjawisk może utrwaląć stereotyp lokujący w alkoholu przyczynę stosowania przemocy w rodzinie. Jedną z konsekwencji są wciąż jeszcze wyciągane przez gminne zespoły interdyscyplinarne do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie / grupy robocze wnioski, iż działania nakierowane na kontrolowanie choroby alkoholowej spowodują zaprzestanie stosowania przemocy wobec członków rodziny.

Podobna zależność widoczna jest w statystykach Sądu Rejonowego w Opolu Lubelskim: mimo iż w większości spraw prowadzonych z art. 207 kodeksu karnego (tzw. znęcanie się nad rodziną) osoby stosujące przemoc w rodzinie zostają skazane, to jednak Sąd Rejonowy w Opolu Lubelskim nie zasądza wobec nich instrumentów bezpośrednio związanych ze stosowaną przez nich przemocą, a głównie zasądza wobec nich obowiązek poddania się leczeniu, w szczególności odwykowemu lub rehabilitacyjnemu.

Najczęściej w powiecie opolskim diagnozowana jest przemoc psychiczna (ze względu na jej specyfikę w zasadzie w 100% przypadków), nieco rzadziej przemoc fizyczna. Najrzadziej w powiecie opolskim diagnozowana jest przemoc seksualna i ekonomiczna – wydaje się jednak, że nie ze względu na małą częstotliwość ich występowania, ale raczej ze względu na trudności w ich identyfikowaniu. Generalnie jednak można stwierdzić, że w porównaniu do okresu diagnozy 2009r. – 2011r. w sposób widoczny wzrosła rozpoznawalność różnych przejawów przemocy w rodzinie.

Najwięcej osób uwikłanych w przemoc w rodzinie ujawnia się w statystykach gminnych zespołów interdyscyplinarnych do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Natomiast w statystykach poszczególnych instytucji pojedynczo grupa ta nie jest zbyt liczna.

W powiecie opolskim oferta pomocy tzw. miękkiej (poradnictwo, terapia, psychoedukacja) dla osób doznających przemocy w rodzinie nie jest szeroka – w zasadzie jedynie PCPR w Opolu

Lubelskim z/s w Poniatowej oraz Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim (tu głównie wobec dzieci i młodzieży) dysponują taką ofertą.

Jeszcze uboższa jest oferta wsparcia w zmianie osób stosujących przemoc w rodzinie.

W obszarze w/w miękkiej pomocy osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie w powiecie opolskim nie ma aktywnych organizacji pozarządowych.

W procedurę Niebieskiej Karty w powiecie opolskim angażują się dwa uprawnione podmioty: Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim oraz pomoc społeczna – głównie gminne ośrodki pomocy społecznej oraz PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej. Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych oraz placówki służby zdrowia nie uruchamiają procedury Niebieskiej Karty – z reguły również wprost komunikują, że nie kontaktują się z nimi osoby uwikłane w przemoc w rodzinie. Prawdopodobnie świadczy to o trudnościach w diagnozowaniu przemocy ze strony pracowników tych służb oraz o ich niechętej postawie wobec współpracy interdyscyplinarnej.

Z powyższych danych i analiz wyłaniają się konieczne kierunki oddziaływań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w powiecie opolskim:

- działania ukierunkowane na monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie opolskim,
- działania profilaktyczne, w tym przybliżające szerszej społeczności specyfikę zjawiska przemocy w rodzinie,
- wsparcie osób doznających przemocy w rodzinie oraz świadków,
- działania ukierunkowane na pociąganie do odpowiedzialności osób stosujących przemoc w rodzinie oraz wspieranie ich w procesie zmiany,
- podnoszenie jakości działań instytucji i placówek prowadzących działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

CELE
POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE OPOLSKIM NA LATA 2016 – 2020

CEL GŁÓWNY

Poprawa warunków skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie w powiecie opolskim

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie opolskim.
2. Prowadzenie działań zapobiegających przemocy w rodzinie w powiecie opolskim.
3. Wsparcie osób doznających przemocy w rodzinie oraz świadków przemocy w rodzinie – mieszkańców powiatu opolskiego.
4. Oddziaływania sankcjonujące i wspierające w zmianie osoby stosujące przemoc w rodzinie – mieszkańców powiatu opolskiego.
5. Podnoszenie jakości działań instytucji i placówek z powiatu opolskiego oraz kompetencji ich kadr, prowadzących działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

ADRESACI
POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE OPOLSKIM NA LATA 2016 – 2020

Adresatami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020 są mieszkańcy powiatu opolskiego, w których rodzinach występuje przemoc. Są to osoby, które są uwikłane w przemoc w rodzinie: osoby doznające przemocy, świadkowie oraz osoby, które stosują przemoc w rodzinie.

Drugą grupę adresatów Programu stanowi kadra podmiotów z terenu powiatu opolskiego, zaangażowanych w realizację Programu, która wykonuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w powiecie opolskim.

Wśród adresatów Programu znajduje się również cała społeczność mieszkańców powiatu opolskiego – ze względu na niebagatelną rolę postawy i partycypacji obywatelskiej w budowaniu bezpieczeństwa.

**ZADANIA, SPOSÓB ICH REALIZACJI,
REALIZATORZY, HARMONOGRAM REALIZACJI, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE OPOLSKIM NA LATA 2016 – 2020**

Skróty użyte w poniższej tabeli:

PCPR = Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PCZ Sp. z o.o. = Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o.

Zespoły Interdyscyplinarne = Zespoły Interdyscyplinarne do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Cel szczegółowy	Zadanie	Sposób realizacji zadania	Realizatorzy zadania	Termin realizacji zadania	Źródło finansowania
Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie opolskim	Zbieranie i przetwarzanie informacji dotyczących różnych aspektów zjawiska przemocy w rodzinie	Aktualizowanie danych instytucji i placówek działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, dotyczących prowadzonych przez nie działań	Zespoły Interdyscyplinarne w gminach powiatu opolskiego	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
		Analiza czynników sprzyjających i czynników utrudniających skuteczną pomoc osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie	Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego		
		Opracowanie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie wraz z ustaleniem odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej Organizacje pozarządowe		
		Badania ankietowe i inne (np. postawy społeczne wobec zjawiska przemocy w rodzinie, w tym pracowników instytucji i placówek)	Inne podmioty		

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

Prowadzenie działań zapobiegających występowaniu przemocy w rodzinie w powiecie opolskim	Promowanie stylu życia wolnego od przemocy (np. podnoszenie poziomu wiedzy społeczności lokalnej na temat czynników ryzyka występowania przemocy w rodzinie, radzenia sobie w sposób wolny od przemocy)	Indywidualne kontakty z osobami i rodzinami	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
		Warsztaty i inne zajęcia grupowe	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim		
		Kampanie społeczne	Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego		
		Konferencje, panele dyskusyjne	Organizacje pozarządowe		
		Publikacje w lokalnych środkach masowego przekazu	Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w powiecie opolskim		
		Upowszechnianie materiałów informacyjnych, edukacyjnych (np. ulotek, broszur), w tym w formie elektronicznej	Inne podmioty		
	Podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie poszanowania praw człowieka	Indywidualne kontakty z osobami i rodzinami	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
		Warsztaty i inne zajęcia grupowe	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim		
		Kampanie społeczne	Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego		
		Konferencje, panele dyskusyjne	Organizacje pozarządowe		
		Publikacje w lokalnych środkach masowego przekazu	Inne podmioty		
		Upowszechnianie materiałów informacyjnych, edukacyjnych (np. ulotek, broszur), w tym w formie elektronicznej			
	Podnoszenie poziomu wiedzy społeczności lokalnej w zakresie identyfikowania przemocy w rodzinie i jej skutków	Indywidualne kontakty z osobami i rodzinami	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
		Warsztaty i inne zajęcia grupowe	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim		
		Kampanie społeczne			

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

		Konferencje, panele dyskusyjne	Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego		
		Publikacje w lokalnych środkach masowego przekazu	Organizacje pozarządowe		
		Upowszechnianie materiałów informacyjnych, edukacyjnych (np. ulotek, broszur), w tym w formie elektronicznej	Inne podmioty		
Promowanie postaw wolnych od mitów i stereotypów dotyczących przemocy w rodzinie	Indywidualne kontakty z osobami i rodzinami	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania	
	Warsztaty i inne zajęcia grupowe	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim			
	Kampanie społeczne	Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego			
	Konferencje, panele dyskusyjne	Organizacje pozarządowe			
	Publikacje w lokalnych środkach masowego przekazu	Inne podmioty			
	Upowszechnianie materiałów informacyjnych, edukacyjnych (np. ulotek, broszur), w tym w formie elektronicznej				
Promowanie metod wychowawczych wolnych od przemocy	Indywidualne kontakty z osobami i rodzinami	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania	
	Warsztaty i inne zajęcia grupowe	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim			
	Kampanie społeczne	Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego			
	Konferencje, panele dyskusyjne	Organizacje pozarządowe			
	Publikacje w lokalnych środkach masowego przekazu	Inne podmioty			

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

		Upowszechnianie materiałów informacyjnych, edukacyjnych (np. ulotek, broszur), w tym w formie elektronicznej			
Podnoszenie poziomu wiedzy społeczności lokalnej na temat instytucji i placówek świadczących pomoc osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie	Indywidualne kontakty z osobami i rodzinami	Upowszechnianie materiałów informacyjnych, edukacyjnych (np. ulotek, broszur, przewodników), w tym w formie elektronicznej	Zespoły Interdyscyplinarne w gminach powiatu opolskiego	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
	Publikacje w lokalnych środkach masowego przekazu		PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej		
	Warsztaty i inne zajęcia grupowe		Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w powiecie opolskim		
	Kampanie społeczne		Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim		
	Konferencje, panele dyskusyjne		Placówki oświatowe w powiecie opolskim		
			PCZ Sp. z o.o. w Opolu Lubelskim Przychodnie i inne placówki służby zdrowia w powiecie opolskim Kuratorzy sądowi w powiecie opolskim Organizacje pozarządowe Inne podmioty		
Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych	Indywidualne kontakty z osobami i rodzinami	Upowszechnianie materiałów informacyjnych, edukacyjnych (np. ulotek, broszur), w tym w formie elektronicznej	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej, w tym we współpracy z Ośrodkami Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego, placówkami oświatowymi w powiecie opolskim i innymi podmiotami	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
	Warsztaty i inne zajęcia grupowe		Inne podmioty		

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

	w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie				
	Opracowanie i realizacja innych programów profilaktycznych	Indywidualne kontakty z osobami i rodzinami	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
		Warsztaty i inne zajęcia grupowe	Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego		
		Upowszechnianie materiałów informacyjnych, edukacyjnych (np. ulotek, broszur), w tym w formie elektronicznej	Placówki oświatowe w powiecie opolskim Organizacje pozarządowe Inne podmioty		
Wsparcie osób doznających przemocy w rodzinie oraz świadków przemocy w rodzinie – mieszkańców powiatu opolskiego	Umożliwianie powrotu do równowagi osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz świadkom	Wsparcie emocjonalne, informacyjne, instrumentalne osób doznających przemocy w rodzinie oraz świadków – wielozakresowe poradnictwo: psychologiczne, prawne, socjalne, medyczne i inne	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
		Grupy wsparcia	PCZ Sp. z o.o. w Opolu Lubelskim		
		Usługi terapeutyczne indywidualne i grupowe	Przychodnie i inne placówki służby zdrowia w powiecie opolskim		
		Edukacja: warsztaty, treningi itp.	Organizacje pozarządowe		
		Inne formy pomocy indywidualnej i grupowej	Inne podmioty		
	Umożliwianie ekonomicznego usamodzielniania się osobom doznającym przemocy w rodzinie	Wsparcie finansowe osób doznających przemocy w rodzinie	Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego Inne podmioty	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
	Zapewnienie schronienia oraz specjalistycznej wielozakresowej pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie	Zapewnienie osobom doznającym przemocy w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia i / lub ośrodkach interwencji kryzysowej prowadzonych przez inne powiaty i gminy	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

		Utworzenie i prowadzenie w powiecie opolskim ośrodka interwencji kryzysowej	Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim	w przypadku pojawienia się możliwości finansowania	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
		Rozbudowa sieci i poszerzanie oferty placówek udzielających wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie	Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim Urzędy Gmin/Miejskie z terenu powiatu opolskiego Organizacje pozarządowe Inne podmioty	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
	Wsparcie dzieci i młodzieży doznającej przemocy w rodzinie	Interwencja kryzysowa	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniałowej Organizacje pozarządowe Placówki oświatowe w powiecie opolskim Inne podmioty	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
Indywidualna psychoterapia dzieci i młodzieży doznającej przemocy w rodzinie					
Terapia rodzin z dziećmi i młodzieżą, w których występuje przemoc					
Wsparcie socjoterapeutyczne					
Oddziaływania sankcjonujące i wspierające osoby stosujące przemoc w rodzinie – mieszkańców powiatu opolskiego	Izolowanie osób stosujących przemoc w rodzinie od osób doznających przemocy w rodzinie	Zatrzymanie osoby stosującej przemoc	Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim Prokuratura Rejonowa w Opolu Lubelskim Sąd Rejonowy w Opolu Lubelskim	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
		Tymczasowe aresztowanie			
		Zasądzenie obowiązku opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z osobą pokrzywdzoną			
		Zasądzenie obowiązku powstrzymywania się od kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną w określony sposób			

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

Wsparcie osób stosujących przemoc w rodzinie w zmianie wyuczonych zachowań	Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej Zakład Karny w Opolu Lubelskim Organizacje pozarządowe Inne podmioty	Na bieżąco	Budżet państwa Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
	Opracowanie i realizacja programów psychologiczno – terapeutycznych, programów zmian, programów rozwoju osobistego i innych – dla osób stosujących przemoc w rodzinie	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej Organizacje pozarządowe Inne podmioty	Na bieżąco	Budżet państwa Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
	Zasądzanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych	Sąd Rejonowy w Opolu Lubelskim	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
	Poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne i inne	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego Organizacje pozarządowe Inne podmioty	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
	Usługi terapeutyczne indywidualne i grupowe	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego PCZ Sp. z o.o. w Opolu Lubelskim – Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Opolu Lubelskim	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

			Organizacje pozarządowe Inne podmioty		
		Inne formy wsparcia, np. psychoedukacja: warsztaty, treningi itp.	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego PCZ Sp. z o.o. w Opolu Lubelskim – Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Opolu Lubelskim Organizacje pozarządowe Inne podmioty	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
		Motywowanie i wskazywanie korzyści osobom stosującym przemoc w rodzinie z dobrowolnego zgłaszania się do uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych oraz innych programach (psychologiczno – terapeutycznych, zmian, rozwoju osobistego itp.), formach psychoedukacji, poradnictwa, usługach terapeutycznych	Zespoły Interdyscyplinarne w gminach powiatu opolskiego Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w powiecie opolskim PCZ Sp. z o.o. w Opolu Lubelskim – Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Opolu Lubelskim Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim Organizacje pozarządowe Inne podmioty	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

<p>Podnoszenie jakości działań instytucji i placówek z powiatu opolskiego oraz kompetencji ich kadr, prowadzących działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<p>Rozwój interdyscyplinarności w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<p>Tworzenie i funkcjonowanie zespołów i innych form interdyscyplinarnej współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (innych niż gminne zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie)</p>	<p>Podmioty z powiatu opolskiego stykające się z przemocą w rodzinie</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Budżet realizatora zadania</p> <p>Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)</p>
	<p>Podnoszenie kompetencji i doskonalenie zawodowe kadr instytucji i placówek stykających się z przemocą w rodzinie</p>	<p>Udział w szkoleniach, warsztatach, treningach, innych formach edukacji, w tym interdyscyplinarnych</p>	<p>PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej</p> <p>Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego</p> <p>Zespoły Interdyscyplinarne w gminach powiatu opolskiego</p> <p>Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w powiecie opolskim</p> <p>Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim</p> <p>Placówki oświatowe w powiecie opolskim</p> <p>Przychodnie i inne placówki służby zdrowia w powiecie opolskim</p> <p>Organizacje pozarządowe</p> <p>Inne podmioty z powiatu opolskiego stykające się z przemocą w rodzinie</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Budżet realizatora zadania</p> <p>Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)</p>
		<p>Organizacja szkoleń, warsztatów, treningów, innych form edukacji, w tym interdyscyplinarnych oraz organizacja form wymiany doświadczeń, np. konferencji, paneli dyskusyjnych</p>	<p>PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej</p> <p>Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Budżet realizatora zadania</p> <p>Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)</p>

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

			<p>Zespoły Interdyscyplinarne w gminach powiatu opolskiego</p> <p>Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w powiecie opolskim</p> <p>Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim</p> <p>Zakład Karny w Opolu Lubelskim</p> <p>Placówki oświatowe w powiecie opolskim</p> <p>Przychodnie i inne placówki służby zdrowia w powiecie opolskim</p> <p>Organizacje pozarządowe</p> <p>Inne podmioty</p>		
Wsparcie proceduralne i usprawnienie działań kadr instytucji i placówek stykających się z przemocą w rodzinie	Opracowanie i upowszechnianie materiałów informacyjnych, edukacyjnych, instruktażowych dotyczących rozpoznawania i postępowania w przypadkach występowania przemocy w rodzinie	Opracowywanie i upowszechnianie zaleceń i procedur postępowania interwencyjnego wobec przemocy w rodzinie	<p>Zespoły Interdyscyplinarne w gminach powiatu opolskiego</p> <p>Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach powiatu opolskiego</p> <p>Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim</p> <p>Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w powiecie opolskim</p> <p>Placówki oświatowe w powiecie opolskim</p> <p>PCZ Sp. z o.o. w Opolu Lubelskim</p> <p>Przychodnie i inne placówki służby zdrowia w powiecie opolskim</p> <p>Kuratorzy sądowi w powiecie opolskim</p>	Na bieżąco	<p>Budżet realizatora zadania</p> <p>Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)</p>

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020**

			PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej Organizacje pozarządowe Inne podmioty		
	Wsparcie emocjonalne, informacyjne, instrumentalne kadr instytucji i placówek stykających się z przemocą w rodzinie, w prowadzonych przez nie działaniach w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Superwizja	PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej Organizacje pozarządowe Inne podmioty	Na bieżąco	Budżet realizatora zadania Środki zewnętrzne (m.in. dotacje)
		Grupy wsparcia dla interwentów			
		Grupy wsparcia dla pomagaczy			
		Inne formy wsparcia, np. coaching			

**KOORDYNOWANIE I MONITOROWANIE REALIZACJI
POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE OPOLSKIM NA LATA 2016 – 2020**

Koordinowaniem realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020 zajmuje się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej.

W ramach monitorowania realizacji Programu PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej będzie systematycznie dokonywało oceny postępu realizacji Programu, skupiając się przede wszystkim na procesie realizowania poszczególnych zadań zgodnie z przyjętymi terminami oraz celami: głównym i szczegółowymi.

Podstawą oceny realizacji Programu będą dane własne PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej oraz pozyskiwane od podmiotów zaangażowanych w realizację Programu.

Sprawozdania z realizacji Programu będą zamieszczane na stronie internetowej PCPR w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej.

Dane te, a także wnioski składane przez zaangażowane podmioty mogą stanowić podstawę do aktualizowania zapisów Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Opolskim na lata 2016 – 2020.